
UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2009

Denisa Cabicarová

**UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno**

Začleňování dětí ze sociálně slabších rodin

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vedoucí bakalářské práce:
doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.**

**Vypracoval:
Denisa Cabicarová**

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Začleňování dětí ze sociálně slabších rodin“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 15. 4. 2009

.....
Denisa Cabicarová

Poděkování

Děkuji panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěla poděkovat Mgr. Petru Jechovi, za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Denisa Cabicarová

OBSAH

Úvod	2
1. Sociální politika	4
1.1 Sociálně slabá rodina	4
1.2 Rozbor sociálních dávek v ČR	5
1.3 Životní a existenční minimum	5
1.4 Shrnutí	7
2. Nadnárodní společnosti a jejich možnosti	9
2.1 Důvody migrace lidí za prací	9
2.2 Základní charakteristika TPCA	10
2.3 Náborové kampaně TPCA	11
2.4 Platová a sociální politika, podpora zaměstnanců TPCA	12
2.5 Aplikace BENEFITY	15
2.6 TPCA – region a školství	16
2.7 Shrnutí	19
3. Středočeský kraj a Kolínsko	21
3.1 Kolín a základní školství	22
3.2 Organizace na podporu integrace dětí ze sociálně slabších rodin	25
3.3 Možnosti mimoškolních aktivit dětí v Kolíně	26
3.4 Alternativní organizace	28
3.5 Bezplatné možnosti mimoškolní aktivity	29
3.6 Shrnutí	30
4. 2. ZŠ Kolín, Kmochova	31
4.1 Mimoškolní aktivity na 2. ZŠ Kolín	31
4.2 Projekty školy a dotace ze strany MěÚ Kolín	32
4.3 Minimální preventivní program	33
4.4 Klima školy – jeho kvalita a zlepšení	34
4.5 Činnosti školy	35
4.6 Prostředí školy a jeho zlepšení	36
4.7 Šikana a xenofobie, školní uniformy	37
4.8 Školní činnosti	41
4.9 Shrnutí	44
Závěr	45
Resumé	47
Anotace	48
Seznam použité literatury	49

Úvod

Již od počátku lidské civilizace se lidé stěhovali do míst, kde měli jednodušší způsob obživy a možnost práce. S rozvojem hospodářství, ekonomiky a techniky se mezi lidmi v průběhu jednotlivých století, od středověku až po současnou dobu, začaly systematicky vymezovat rozdíly ať už ve vzdělání, ke kterému neměl každý rovný přístup a s tím související také ekonomické rozdíly, které vymezovaly jedince nebo i celou rodinu do určitého postavení. Rozlišovaly se různé sociální vrstvy, které neměly zdaleka stejná privilegia, postavení a práva, jako majetnější skupina společnosti.

Tento trend je v současné společnosti bohužel stále patrný. Již v uplynulých stoletích se stát a jednotlivá státní zřízení začala zajímat o člověka jako jedince, o jeho práva, potřeby a důstojné společenské postavení. Začaly vznikat první sociální systémy, které se snažily alespoň zmírnit rozdíl mezi jednotlivými skupinami. Ať už formou povinné školní docházky, která umožňovala nárok na vzdělání v podstatě pro každého nebo formou různých finančních příspěvků.

Pokud se přeneseme do dvacátého století, kde socialistický systém v naší republice hlásal krédo „**všichni jsme si rovni**“ a v rámci sociálního systému měl každý nárok na bezplatné školství, přídatky na děti, na práci a další výhody, období po Sametové revoluci v devadesátých letech minulého století, byl zákonitě pro určitou část společnosti naprostým šokem. Zjišťujeme, že po zavedení principů tržní ekonomiky, nástupem soukromého podnikání, privatizace a krachu některých velkých společností, se v České republice zvyšuje míra nezaměstnanosti. Právo na práci člověku samozřejmě nezaniká, ale nároky na obsazení pracovních míst jsou stále vyšší a lidé s nízkým vzděláním začínají mít problém prosadit se na trhu práce. Sociální dávky už nejsou přerozdělovány plošně, ale cíleně a to ne v zdaleka tak velké míře, jak před rokem 1989.

S přílivem velkých nadnárodních výrobních společností se i u nás v republice začíná rozmáhat **migrace za prací**. A to nejen v rámci občanů České republiky, ale také v rámci států Evropské unie a států východního bloku. Právě u těchto občanů východních států jde zejména o vidinu vyšších zisků a vyšší životní úroveň než v jejich zemi a pro podnikatele, výrobní a stavební společnosti je toto forma levné pracovní síly. Na našem pracovním trhu se omezuje výběr volných pracovních míst pro občany s nižším vzděláním, což je vede k tomu, že jim nezbývá nic jiného, než nehledat práci jen v rámci jejich

regionu, ale za prací se stěhovat. Bohužel i část této sociální vrstvy, zhýčkaná dřívějším režimem, nemá snahu o zlepšení své životní situace a přetrvává stále názor, že se o ně musí postarat stát a žijí pouze ze sociálních dávek a parazitují na sociálním systému.

Cílem mé bakalářské práce, je zjistit jaké možnosti má především škola, rodina a neziskové organizace v integraci dětí ze sociálně slabších rodin., Práce se zabývá možnostmi integrace dětí především v mimoškolních činnostech a možnostech zamezení nežádoucího chování díky neaktivitě v zájmových kroužcích. Vzhledem k tomu, že se má práce opírá především o oblast Kolínska, tak v neposlední řadě, bych se zde ráda zaměřila na možnosti a součinnost firmy TPCA, která na Kolínsku odstartovala trend migrace za prací. Jakým způsobem se snaží tato nadnárodní společnost pomoci Kolínsku v integraci dětí a zlepšení činnosti nejen škol, ale také zlepšení prostředí jak pro děti, tak pro obyvatele Kolínska.

Základním předpokladem pro nastínění problému sociálně slabých rodina a jejich dětí, je zapotřebí vymezit pojem sociálně slabá rodina a zjistit, jaké možnosti nabízí stát v rámci své sociální politiky. S ohledem na výstavu velkých nadnárodních společností na území ČR a především v kolínském okrese, kterého se týká tato práce, zmapovat, jakým způsobem se tyto společnosti snaží zapojit do sociálního dění v oblasti jejich výstavby a jejich součinnost se školami v rámci regionu. V mém konkrétním případě potom možnosti 2 ZŠ Kolín. Jakými činnostmi se škola snaží napomoci dětem ze sociálně slabších rodin k jejich začlenění mezi své vrstevníky.

K zjištění těchto skutečností jsem v této práci použila rozbor sociálních dávek na území ČR, komunikaci s tiskovým oddělením a oddělením pro veřejnost společnosti TPCA a zpracování materiálů nabízených jednotlivými školami a zájmovými organizacemi na území města Kolín. Při praktické části byla využita forma dotazníků pro žáky druhého stupně 2 ZŠ Kolín, která byla především využita ke zjištění využití jejich volného času a jejich možností k řádné přípravě k vyučování, dále diskuse s pedagogy, žáky a jejich rodiči. (*Keith, Úspěšný návrh výzkumu, 2008*), (*Faber, Jak mluvit, aby nás teenageři poslouchali, jak mluvit, aby nám teenageři rozuměli, 2007*)

Cílem práce není zabývat se následky nebo důsledky chování dětí ze sociálně slabších rodin, které svůj volný čas netráví mimoškolní aktivitou. Ale jakým způsobem především škola pomáhá změnit postoje dětí a rodičů k mimoškolní aktivitě a tím pádem k začlenění dětí do kolektivu.

1. Sociální politika

Do systému začlenění dětí ze sociálně slabších rodin a omezení výskytu sociálně slabších rodin se v našem systému zapojuje především Česká správa sociálního zabezpečení, která v rámci své činnosti poskytuje těmto rodinám sociální dávky a to cíleně tak, jak je rodina v dané situaci potřebná. Dávky státní sociální podpory jsou zaměřeny především na sociálně slabé rodiny. A proto bych měla začít právě vymezením pojmu **sociálně slabá rodina**.

1.1. Sociálně slabá rodina

Pokud se zamyslíme nad výrazem sociálně slabá rodina, měli bychom je rozdělit do více kategorií. Sociálně slabá úplná rodina, kterou můžeme vymezit jako rodinu, kde oba dospělí jsou v domácnosti, ve starobním důchodu, invalidní i částečně invalidní důchodci, oba dva jsou zaměstnaní jako pomocné síly či nekvalifikovaní dělníci či kombinace uvedených kategorií. U sociálně slabých neúplných rodin bychom měli vymezit postavení dospělého jedince také do více kategorií. Nezaměstnaný, invalidní důchodce, osoba v domácnosti, na mateřské dovolené, zda dospělí jedinec pracuje jako nekvalifikovaný dělník nebo pomocná síla.

Je nutné však vzít v úvahu skutečnost, že **výdělková diferenciac**e zaměstnanců i pracujících na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců) je vysoká a z toho důvodu mohou být a jsou velmi odlišné socioekonomické podmínky v domácnostech klasifikovaných jako střední. Při velice rozdílné výši výdělků lze oprávněně předpokládat, že určité domácnosti zaměstnanců a podnikatelů na vlastní účet dosahují srovnatelné ekonomické úrovně s domácnostmi sociálně silnými a naopak statisticky významná část rodin zaměstnanců i podnikatelů se blíží postavení rodin sociálně slabých (zejména v případech, kdy jeden partner má nízkopříjmové zaměstnání a druhý je ekonomicky neaktivní nebo nezaměstnaný). (*Zdroj: MPSV – Finanční studie rodin s dětmi v české republice. Martinovský 2007*)

Je pravdou, že každý jedinec vidí sociálně slabou rodinu jinýma očima a má na ni jiný názor. Když pomineme extrémní názory, že za svoji sociální situaci jsou odpovědni přímo jednotliví členové rodiny, tak i názory na ekonomickou situaci rodiny se velice liší.

Pro někoho je obraz sociálně slabé rodiny postavený na předsudcích, že pokud má rodina finanční potíže, proč má tedy například více jak dvě děti, když je nedokáže náležitě zabezpečit. Pro někoho je rodina sociálně slabá například už jen z toho důvodu, že nevlastní automobil nebo myčku nádobí. Naproti tomu rodina, která sice automobil vlastní, ale bydlí mimo větší města a do zaměstnání se musí dopravovat, se může cítit sociálně slabá, ale automobil je pro ně životní nutností. A takto bychom mohli probírat názor po názoru, ale nikdy bychom nedospěli k přesnému modelu sociálně slabé rodiny.

1.2. Rozbor sociálních dávek v ČR

Náš sociální systém počítá s faktickými daty. S příjmem rodiny, s počtem jejich členů, potřeb, které musí rodina vynaložit například na dopravu dětí do školy, na jejich pomůcky do školy atd. Systém státní sociální podpory, resp. dávek státní sociální podpory zabezpečuje pomoc zejména rodinám s dětmi ve stanovených sociálních situacích. Dávky státní sociální podpory zohledňují jak příjmovou tak sociální situaci rodiny. Za rodinu se považuje soužití rodičů a nezaopatřených dětí ve společné domácnosti. Nezaopatřeným dítětem se rozumí dítě do ukončení povinné školní docházky, dále dítě připravující se na budoucí povolání (studenti) či dítě zdravotně postižené, nejdéle však do 26 let. Nárok na dávky SSP obecně mají občané a s nimi posuzovaní členové domácnosti, kteří mají trvalý pobyt na území České republiky, a občané Evropské unie. Nárok na dávku SSP vzniká splněním konkrétních podmínek a podáním žádosti o dávky.

V závislosti na příjmu rodiny jsou poskytovány tyto dávky: **Přídavek na dítě, sociální příplatek a příspěvek na bydlení.** Příjmy rozhodné pro určení nároku na dávky státní sociální podpory zahrnují především příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, dále dávky nemocenského a důchodového zabezpečení a podporu v nezaměstnanosti. Do rozhodného příjmu se ale mohou započítávat i jiné příjmy. Náš sociální systém v současné době vymezuje dva pojmy, u kterých bych se ráda zastavila.

1.3 Životní a existenční minimum

Základem pro stanovení nároku a výše dávek SSP je **životní minimum.** Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a

ostatních základních osobních potřeb. Další pojem, který je spjatý se sociálním systémem, je existenční minimum. **Existenční minimum** je minimální hranicí peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití. Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby plně invalidní a u osoby starší 65 let. Životní a existenční minimum je stanoveno v zákoně č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Hlavní využití životního a existenčního minima je v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Životní minimum plní rozhodující úlohu při posuzování hmotné nouze i jako sociálně-ochranná veličina. Jako příklad si uvedme částky životního minima, které jsou platné pro rok 2008 v Kč za měsíc:

Tabulka č. 1: Částky životního minima platné pro rok 2008 za měsíc

Pro jednotlivce	3126
Pro první osobu v domácnosti	2880
Pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem	2600
Pro nezaopatřené dítě ve věku:	
do 6 let	1600
6 až 15 let	1960
15 až 26 let (nezaopatřené)	2250

Vedle životního minima je z důvodu větší motivace zaveden pro dospělé osoby v hmotné nouzi institut existenčního minima. Částka existenčního minima stanovená pro rok 2008 činí 2020 Kč.

Pomineme-li však extrémní situaci existenčního minima a budeme se zabývat pouze sociálními dávkami a částkami životního minima, je zapotřebí si uvědomit, že s výpočtem životního minima se porovnávají také všechny čisté peněžní příjmy jednotlivce nebo společně posuzovaných osob (z pracovní činnosti, z podnikání, z kapitálového majetku, z pronájmu, důchody, dávky nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory a ostatní sociální dávky, podpory v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci, výživné, atd.).

Existují však také výjimky, které se s životním minimem neporovnávají, jako například příspěvek na bydlení, doplatek na bydlení a jednorázové sociální dávky, příjmy z prodeje nemovitostí a odstupné za uvolnění bytu použitých k úhradě nákladů na uspokojení bytové potřeby, náhrady škody a finančních prostředků na odstranění následků živelní pohromy, peněžní pomoci obětem trestné činnosti, sociální výpomoci poskytované zaměstnavatelem, podpory z prostředků nadací a občanských sdružení, stipendií, odměny za darování krve, netýká se té části sociálního příplatku a příspěvku na úhradu potřeb dítěte, který náleží ze zdravotních důvodů, dávky sociální péče poskytovaných ze zdravotních důvodů a mnohé další.

Životní minimum jednotlivých domácností je stanoveno na základě společně posuzovaných osob, žijících ve společné domácnosti, jako jsou rodiče a nezletilé nezaopatřené děti, manželé, ale i osoby, které se přechodně, z důvodů soustavné přípravy na budoucí povolání, zdravotních nebo pracovních (včetně dobrovolnické služby), zdržují mimo byt.

Příklady životního minima různých typů domácností v Kč za měsíc, vytvořené na základě částek životního minima pro jednotlivé osoby stanovené na rok 2008.

Tabulka č. 2: Částky životního minima různých typů domácnosti stanovené pro rok 2008 za měsíc

jednotlivec		3126
2 dospělí	2 880 + 2 600	5480
1 dospělý, 1 dítě ve věku 5 let	2 880 + 1 600	4480
2 dospělí, 1 dítě ve věku 5 let	2 880 + 2 600 + 1 600	7880
2 dospělí, 2 děti ve věku 8 a 16 let	2 880 + 2 600 + 1 960 + 2 250	9690
2 dospělí, 3 děti ve věku 5, 8 a 16 let	2 880 + 2 600 + 1 600 + 1 960 + 2 250	11290

1.4 Shrnutí

Jak je vidět, tak tyto dávky, sami o sobě, ale určitě **nepokryjí veškeré náklady rodin s dětmi**, které usilují o to, aby jejich dítě zdárně absolvovalo základní školní docházku, aby bylo postaráno o jeho volný čas, kdy rodiče musí být v zaměstnání, aby dále rozvíjelo své schopnosti například v mimoškolních aktivitách atd. Z důvodu

nezaměstnanosti, která v poslední době na území ČR stoupá, **se rodiny za prací stěhují**, tak jak tomu bylo dříve. Ve velké míře se snaží v této oblasti pomáhat také neziskové organizace, školy a v neposlední řadě také velké nadnárodní společnosti, které u nás rozběhly trend migrace za prací.

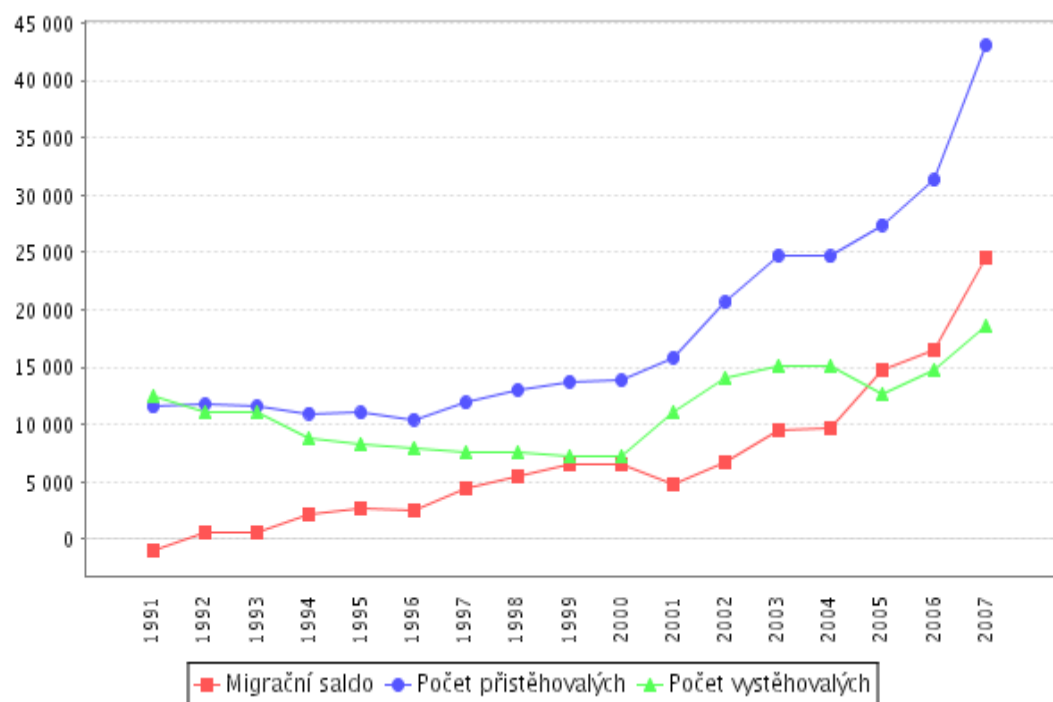
2. Nadnárodní organizace a jejich možnosti v sociálním systému

Práce se opírá především o region Kolín, na kterém působí nadnárodní automobilová společnost TPCA - Toyota Peugeot Citroën Automobile (dále jen TPCA), vznikla jako joint-venture firem Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën. Její možnosti jsou opravdu široké a svým zaměstnancům, regionu a především školství na území Kolínska se snaží pomoci v rámci svých finančních možností na základě grantů a sponzoringu kulturních a sportovních akcí pro veřejnost.

2.1 Důvody migrace lidí za prací

Za prací se ve velké míře stěhují rodiny z oblastí s velkou nezaměstnaností, což také potvrzuje průzkum Českého statistického úřadu na území Středočeského kraje do roku 2007.

Tabulka č. 3: Stěhování obyvatel v krajích – středočeský kraj. Zdroj Veřejná databáze ČSÚ

Přispívá k tomu také výstavba **nadnárodních společností**, které svoji výrobu převádějí a stále převádějí do ČR. Z jejich strategie vyplývá, že náborů do těchto provozů se soustředili a soustředí právě do oblastí s vysokou nezaměstnaností. Náborovaným zaměstnancům přislíbují bydlení, sociální jistoty a hlavně zaručený výdělek. Toto vše vede

k migraci lidí za prací. A nejedná se jen a pouze o jednotlivce, ale také o celé rodiny s dětmi, které jsou nuceny zvykat si na nové prostředí, nové kamarády a navazovat nové kontakty se svými vrstevníky. Mnohdy se jedná o **velice složitě situace**, se kterými si mladí lidé nevědí rady, tím spíše, že za prací se ve valné většině stěhují právě lidé, kteří nemohou najít uplatnění na trhu práce, ať už z důvodu nízké kvalifikace nebo z důvodu vyššího věku a jejich příjem se pohybuje na hranici minimální mzdy.

Ve městě Kolín trend migrace za prací způsobila výstavba automobilky **Toyota Peugeot Citroën Automobile**. Tato firma v rámci svých aktivit a co nejrychlejšího spuštění výrobního procesu se neomezila pouze na náborů pracovníků v rámci kraje – který by jejich pracovní trh nebyl schopen pokrýt – ale rozšířila jej na celou Českou republiku. V současné době má TPCA 3600 zaměstnanců, z nichž se valná většina do Kolína a jeho okolí přistěhovala právě za prací a to z oblastí s nejvyšší nezaměstnaností, kde je problém s uplatněním na trhu práce velice těžký. S vlnou nových pracovníků této společnosti souvisí také **potřeba výstavby nových bytových jednotek**, do které se zapojilo, s přispěním TPCA, také město Kolín. Za prací se stěhovali nejen svobodní lidé, ale také celé rodiny s dětmi, což vedlo i k tomu, že do škol muselo být zákonitě přijato větší množství dětí.

Vzhledem k tomu, že nejvíce zaměstnanců TPCA pracuje na dělnických pozicích a ve třísměnném provozu, vzniká otázka, jaké **možnosti výchovy** mají rodiče vůči svým dětem. Ať už se to týká jejich volného času, mimoškolních aktivit, ale také v neposlední řadě finanční zabezpečení všech těchto aktivit. Této problematice bych se ráda věnovala právě rozbořem strategie zaměstnanosti TPCA a jejích aktivitách v Kolínském okrese a možnosti jednotlivých škol, především 2 ZŠ Kolín a dalších mimoškolních aktivit na území Kolína.

2.2 Základní charakteristika TPCA

Toyota Peugeot Citroën Automobile (TPCA) Spojení těchto průmyslových gigantů umožnilo využívání nejmodernějších a nejefektivnějších technologií automobilového průmyslu. Skupina Peugeot Citroën je významným hráčem ve světě automobilového průmyslu. Svoji sílu čerpá z tradičních evropských značek Peugeot a Citroën, které jsou sice sdružené pod křídly jedné skupiny, ale mají každá vlastní tvář a

styl. V posledních pěti letech zaznamenaly obě značky prudký růst prodeje, který patří mezi nejvyšší v automobilovém průmyslu. Za tímto úspěchem stojí především atraktivní design, technologický pokrok a schopnost vycházet vstříc přáním zákazníků. Na zvýšení zájmu o vozy z produkce PSA Peugeot Citroën skupina zareagovala expanzí do střední a východní Evropy. Nejedná se pouze o zesílení obchodních aktivit, ale i vybudování nových výrobních kapacit. Vedle projektu TPCA skupina PSA Peugeot Citroën postavila nový závod ve slovenské Trnavě.

Investice do výstavby a provozu přesáhla v Kolíně **650 mil. Eur**. Výroba byla spuštěna 28. února 2005 a obrat automobilky činil v letech 2005 – 18 mld. Kč, v roce 2006 49,4 mld. Kč a v roce 2007 přesáhl obrat 51,3 mld. Kč.

V současné době má firma TPCA přes **3600 zaměstnanců** jejichž věkový průměr činí **27 let** a z toho podíl žen je cca **27%**. Pracovní systém výroby je postavený na třech pracovních teamech ve dvou směnách. Teamwork (týmová práce) je jedním ze základních pilířů TPCA. Prací v týmu se snaží podněcovat osobní a odborný růst, sdílí možnost rozvoje, zaměstnanci se učí od ostatních a maximalizují osobní a týmovou výkonnost. TPCA garantuje **rovný přístup** k zaměstnancům a netoleruje sebemenší projevy diskriminace z důvodu pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, národnosti, náboženského vyznání, věku, nebo z jakýchkoli jiných důvodů.

Automobilový průmysl je důležitým průmyslovým odvětvím v České republice. Spojení nejsilnější světové automobilky Toyota s klíčovým evropským výrobcem vozů, společností PSA Peugeot Citroën, se stalo významnou zahraniční investicí v České republice. Pro zaměstnance to znamená jistotu silného zázemí nadnárodní společnosti, záruku rostoucího platu a stále se zlepšujících pracovních podmínek. Vzhledem k obrovské investici přesahující 50 miliard korun můžeme mluvit o dlouhodobém projektu, zaručujícím stabilitu pracovních míst především na Kolínsku.

2.3 Náborové kampaně TPCA

Společnost TPCA uspořádala koncem roku 2004 masivní náborovou kampaň na severní Moravě. V listopadu, prosinci a lednu proběhly náborové dny v 19 městech severní Moravy, kterých se zúčastnilo přes 3000 lidí. Uchazeči, které nabídka TPCA zaujala, mohli rovnou na místě projít prvním kolem výběrového řízení a ten samý den se dozvěděli,

zda uspěli, nebo ne. Úspěšní uchazeči byli pozváni na finální kolo do náborového centra v Kolíně.

Společnost TPCA konstatovala velmi vysoký zájem o práci v automobilce, který předčil původní očekávání. Obecně jsou uchazeči z Moravskoslezského kraje **velmi motivovaní a mají velkou chuť pracovat**. Přestože přijímací řízení s novými kandidáty stále probíhá i v současné době, lze už nyní považovat nábor na severní Moravě ze strany TPCA za velice úspěšný.

Automobilka uspořádala 24 náborových dnů v 19 městech (Javorník, Jeseník, Bruntál, Krnov, Vrbno, Rýmařov, Bohumín, Ostrava, Třinec, Frýdek Místek, Orlová, Karviná, Havířov, Český Těšín, Nový Jičín, Kopřivnice, Odry, Bílovec, Frenštát pod Radhoštěm, Opava a Vítkov). Největší zájem byl v Karviné, Ostravě a Havířově, nejmenší v Bohumíně a Javorníku.

Celkem na náborové dny přišlo přes **tři tisíce uchazečů**, z nichž polovina projevila o práci v TPCA zájem a zúčastnila se prvního kola výběrového řízení. Do druhého kola postoupilo 712 kandidátů, se kterými probíhali následné závěrečné pohovory. Ze severomoravských kandidátů nastoupilo v roce 2004 více jak 70 zaměstnanců. Vzhledem k délce výběrového řízení a zákonným dvouměsíčním výpovědním lhůtám u předchozích zaměstnavatelů nastoupila hlavní vlna „moravských“ zaměstnanců až u února či březnu roku 2005. *(Tisková zpráva TPCA - Matolín 2004)*

Výrobní závod TPCA zaměstná celkem 3600 zaměstnanců, a bude tak **největším zaměstnavatelem v regionu**. Těžištěm náboru byli dělníci do čtyř provozů: lisovny, svařovny, lakovny nebo finální montáže. Prvotní nábor byl ukončen v září 2005, kdy nastoupila třetí směna. V roce 2005 TPCA zaměstnávala přes 1600 zaměstnanců ve čtyřech hlavních provozech závodu: lisovně, svařovně, lakovně a montáži. Jak je patrné z tiskových zpráv a materiálů firmy TPCA, jednalo se především o nábor pracovníků na dělnické pozice a tudíž na pozice s nejnižšími příjmy v této společnosti.

2.4 Platová a sociální politika TPCA, podpora zaměstnanců TPCA

TPCA je největším zaměstnavatelem v regionu, který zároveň nabízí dle dostupných materiálů, nadprůměrné mzdy na dělnických pozicích.

Mzda na pozici team member 1 (dělník), která je nejnižší pozicí v TPCA je v současné době ve výši 18000,- Kč. Po přičtení prémie a příplatků se může tato mzda navýšit až na částku 21500,- Kč. K této částce firma nabízí další možnosti v rámci

programu Benefit bodů. Na základě těchto informací si firma slibovala od nábory v Moravskoslezském kraji získat kvalitní a motivované zaměstnance, které přitáhne mimo jiné i atraktivní plat převyšující krajský průměr (*Zdroj: ČSÚ, Průměrná měsíční mzda podle krajů v ČR za první pololetí 2004, Moravskoslezský kraj 16.576 Kč*)

Pro zaměstnance ze severní Moravy mělo a stále má TPCA připravený **rozsáhlý program podpory bydlení a mobility**. Ve spolupráci s městem Kolín proběhla výstavba 850 bytů pro zaměstnance TPCA, z nichž prvních 93 již bylo dokončeno již v roce 2004, a zbytek byl dokončen v následujícím roce. Byty jsou stále určeny pro zaměstnance na dělnických pozicích a pokrývají všechny kategorie od 1+kk pro svobodné zaměstnance až po 3+1 pro zaměstnance s rodinou. Vedle podnikových bytů TPCA zajišťuje i bydlení na ubytovnách. Každému zaměstnanci, který bydlí na ubytovně, přispívá zaměstnavatel částkou 1500 Kč měsíčně. Zaměstnancům ze vzdálených regionů, kteří se rozhodli přestěhovat za prací do Kolína, poskytla firma TPCA podporu stěhování: den placeného a den neplaceného volna a jednorázový příspěvek na stěhování ve výši **10.000 Kč** (což dle materiálů byla částka určená pro Moravskoslezský kraj).

Průměrná mzda na nejnižších dělnických profesích, činí 18.000,- Kč základu + 3.500,- Kč příplatky a prémie + body v benefit programu které mohou být až ve výši 3.000,- Kč. Průměrná dělnická mzda všeobecně činí v současné době cca 26.200,- Kč.

Dále TPCA nabízí svým zaměstnancům spoustu výhod a možností. Ať už je to od 1. 1. 2007 o **1 týden dovolené navíc** (tj. celkem 5 týdnů dovolené) nebo například Z-konto pro zaměstnance. **Z-konto** je virtuální osobní účet každého zaměstnance, na nějž mu firma měsíčně posílá body. Ty potom zaměstnanec čerpá formou nejrůznějších zaměstnaneckých výhod. 1 bod = 1 Kč. Zaměstnanec na nejnižší dělnické pozici tak měsíčně dostává od TPCA až 3 000 bodů. Tyto body může zaměstnanec čerpat v rámci různých příspěvků jako například: Pravidelné benefity, příspěvky na bydlení, příspěvky na nové nebo ojeté auto, příspěvek na penzijní nebo důchodové pojištění, příspěvek na aktivní odpočinek a mnohé další.

Pravidelné benefity

- Příspěvek na bydlení.
- Příspěvek na nájem v městském bytě TPCA.

- Příspěvek na nájem v bytě do 50 km od TPCA.
- Příspěvek na půjčku pro pořízení vlastního bydlení (nákup nemovitosti nebo její výstavbu nebo její rekonstrukce/modernizace).
- Příspěvek na ubytovnu.
- Příspěvek na stavební spoření nebo úvěr ze stavebního spoření/ hypoteční úvěr nemovitosti.
- Příspěvek na nové nebo ojeté auto.
- Příspěvek na penzijní / životní pojištění.
- Příspěvek na aktivní odpočinek.

V rámci svých aktivit **benefit bodů** se firma TPCA obrátila také na společnost Benefity a.s. která sídlí v Praze. Společnost BENEFITY a.s. působí na trhu v České republice od roku 2003 a patří mezi dodavatele outsourcingu (Outsourcing je proces, při kterém společnost deleguje vedlejší činnosti a práci ze své interní struktury na externí entitu (subkontraktora) specializovaného na provádění těchto operací. **Outsourcing** se považuje za obchodní rozhodnutí, které má vést ke snížení nákladů a (nebo) k zaměření se na důležitější úkoly v rámci výrobního procesu související s konkurenceschopností) personálních služeb týkajících se především motivace a odměňování pracovního výkonu zaměstnanců. Jejím posláním je poskytování kompletního servisu zaměstnavatelům v oblasti benefitů včetně poradenství, daňové optimalizace a dlouhodobé péče.

Součástí služeb zákazníkům je poradenství při nastavení systému benefitů a jejich daňová optimalizace, outsourcing správy benefitů v rámci unikátní aplikace Benefity a nabídka rozsáhlé prověřené dodavatelské sítě.

Firma vychází z bohatých zkušeností, které pro jednotlivé případy doplňují výstupy z interních průzkumů mezi zaměstnanci nového klienta zaměřená na základní parametry pro nastavení systému:

- Portfolio nabízených benefitů.
- Spokojenost zaměstnanců se stávající nabídkou zaměstnaneckých výhod.
- Zjištění skutečných potřeb zaměstnanců včetně požadavků na konkrétní dodavatele.

2.5 Aplikace BENEFITY

BENEFITY a.s. představila v roce 2004 softwarovou aplikaci, určenou zaměstnavatelům i zaměstnancům k jednoduché správě programu volitelných benefitů. Aplikace BENEFITY je nástroj pro **efektivní správu zaměstnaneckých výhod** z pohledu zaměstnavatele a zároveň prostředím pro pohodlný výběr a čerpání konkrétního benefitu pro jednotlivé zaměstnance. Neustále rostoucí počet dodavatelů po celé ČR je zaměstnavateli reportován a fakturován z jednoho místa a způsob evidence účtů zaměstnanců a jejich objednávek umožňuje účinnou kontrolu nad čerpáním. Bohatou nabídku benefitů firma zajišťuje v neustále rostoucí síti dodavatelů, která je s každým novým klientem dále rozšiřována na základě požadavků jeho zaměstnanců a to v oblastech kultury, rekreace, sportu, zdraví, vzdělávání, spotřebního zboží a financí.

TPCA však nevyužívá jen benefičního programu jako firemního Z-konta nebo spolupráci se společností Benefity a.s., ale nabízí zaměstnancům i další a další výhody. Jako jsou například:

Příspěvek na stěhování: Příspěvek dostanou všichni zaměstnanci TPCA po zkušební době, kteří mění své trvalé bydliště ze vzdálenosti delší než 50 km od TPCA na vzdálenost kratší než 50 km od TPCA. Každý zaměstnanec má navíc nárok na jeden den placeného volna.

Stravování: Zaměstnanci TPCA se stravují ve dvou jídelnách. Na výběr jsou 3 menu a zeleninový talíř. TPCA přispívá na oběd částkou 29,74,-Kč, zaměstnanec hradí 26,60,-Kč. TPCA navíc dbá na dodržování pitného režimu všech svých zaměstnanců – v celém areálu jsou k dispozici fontánky s vodou.

Doprava: Spojení TPCA s Kolínem je zajištěné městskou autobusovou dopravou. Meziměstské autobusové linky jsou k dispozici z lokalit: **Pardubice, Nymburk, Kutná Hora, Čáslav** – příjezd do TPCA na 6:30 **Spoje** jsou provozovány veřejnými autobusovými dopravci a staví v dalších obcích po trase do TPCA.

Městské byty: Jen málo firem se může pochlubit tím, že dokáže svým zaměstnancům zajistit kvalitní bydlení. Ve spolupráci s městem proběhla výstavba 851 bytů, určených pro zaměstnance TPCA. Byty zahrnují všechny kategorie od 1+kk po 4+1- O byt může zažádat

každý zaměstnanec TPCA, který má pracovní smlouvu na dobu neurčitou a který vyplní přihlášku. Zaměstnanec, kterému je městský byt přidělen, musí složit na účet města kauci ve výši trojnásobku měsíčního nájmu a služeb. Tato kauce je vratná po vystěhování z bytu. Na zmíněnou kauci je možné získat půjčku od TPCA ve výši dvou třetin celkové částky, maximálně však 15 000,-Kč.

2.6 TPCA – region a školství

TPCA chce být dobrým sousedem a partnerem hrajícím důležitou roli v ekonomickém a kulturním rozvoji Kolínska. Patří k tomu i dobré vztahy a otevřená komunikace se zaměstnanci, institucemi, občanskou samosprávou i jednotlivci, s nimiž přijdeme do kontaktu. Svoji roli vnímá v postupném zapojování do různých oblastí veřejného života kolínského regionu a tím se snaží přispět i k integraci jak jednotlivců, tak rodin a v neposlední řadě také **jejich dětí**.

V rámci regionu se TPCA realizuje především v bezpečné a ekologické dopravě v rámci které ve spolupráci s městem instaluje radary do okolních měst, podílí se na projektech výstavby cyklistických stezek, pěších promenád a naučných stezek, které využívají **především základní školy** k tomu, aby se jejich studenti náležitě seznámili s regionem, ve kterém žijí.

TPCA se snaží v rámci svých aktivit také zpříjemnit život **rodinám s malými dětmi** a to výstavbou dětských hřišť a odpočinkových zón.

Aktivně se podílí také na kulturním a sportovním dění Kolínska. Ať už sponzorováním kulturních akcí jako je například Mezinárodní festival dechové hudby Kmochův Kolín, nebo aktivní finanční podporou ligového družstva BC Kolín a jejich projektů pro mladé lidi, jako například každoroční turnaj ve Streetballe, kterého se účastní nejen členové jednotlivých basketbalových oddílů Středočeského kraje, ale také děti z jednotlivých škol Kolínska.

V rámci vzdělávání se TPCA snaží školám, alespoň částečně zjednodušit **přípravu žáků na budoucí povolání** a to zejména zajištěním lektorů francouzského a japonského jazyka a na základě tohoto projektu také vyhlásit jazykovou soutěž. Bohužel tento projekt se netýká všech škol plošně, nýbrž pouze partnerských škol a to zejména

technických středních škol, u kterých se předpokládá potencionální možnost zaměstnat jejich studenty právě v TPCA.

Pro běžné základní školy TPCA nabízí samozřejmě exkurze do provozu, ale také grantový program **Partnerství pro Kolínsko**. TPCA každoročně vyhlašuje tento program, jehož prostřednictvím podporuje rozvoj regionu. Mezi projekty rozdělí cca 4.000.000,- Kč a v loňském roce rozšířila působnost tohoto projektu na okruh 30 km od TPCA. Cílem programu Partnerství pro Kolínsko je přispět k trvale udržitelnému rozvoji Kolínska, rovnováze jeho ekonomického, sociálního i ekologického rozměru a k většímu zapojení občanů do dění v obcích.

Důležitým kritériem při výběru projektů je také **aktivní zapojení veřejnosti** a zaměstnanců TPCA do realizace projektů. Díky tomuto projektu mají jednotlivé školy a zájmové organizace možnost navrhnout zlepšení prostředí ve škole či v družině, náležitě vybavit učebny atd. Z minulých projektů, které byly velice úspěšné, bych ráda vyjmenovala alespoň některé, které zásadním způsobem ovlivnili chod základních škol a jiných organizací, které dnes a denně komunikují s mladými lidmi a snaží se je připravit pro budoucí život, případně se postarat o jejich volný čas.

V roce 2006 byly realizovány za podpory TPCA tyto projekty:

ÚAMK ČR, pobočka Kolín – dopravně vzdělávací projekt, na který bylo uvolněno 200.000,- Kč. Desetihodinové kurzy dopravní výchovy pro 2 000 žáků ze základních škol v okrese Kolín. Dopravní soutěž mladých cyklistů. Vybavení učebny a nového dětského dopravního hřiště v Kolíně – zakoupení tříkolek, dětských vozítek a jízdnic kol.

1. ZŠ Kolín – projekt nevšední hřiště, na který bylo uvolněno 250.000,- Kč. Výstavba dětského EKO hřiště na nevyužívaném pozemku u I. ZŠ Kolín. Na projektu spolupracuje I. ZŠ Kolín a zájmové sdružení Puclík při I. ZŠ Kolín. Hrací prvky navrhnou děti ve výtvarné soutěži „Hřiště očima dětí“.

2. ZŠ Kolín – projekt „Čisté Labe“ na který bylo uvolněno 250.000,- Kč. Projekt se zaměřením na ekologii sladkých vod; monitoring společenstev řek a stojatých vod na řece Labi. Zhotovení informační tabule s výsledky projektu, využití získaných materiálů při školní výuce.

Občanské sdružení prostor - Podpora a rozvoj neziskových organizací a projektů v Kolíně – uvolněno 110.000,- Kč. Cílem projektu je provázání neziskových organizací, které působí na Kolínsku. Uspořádání benefiční akce s cílem maximálně prezentovat činnost a přínos projektů. Vytvoření přehledu všech neziskových organizací v regionu.

V roce 2007 byly realizovány například tyto projekty:

Město Kolín - Kolínské Jesle – zahrada pro všechny. Uvolněno bylo 220.000,- Kč. Rekonstrukce zahrady kolínských Jeslí a její otevření veřejnosti. Pořádání přednášek a konání společenských akcí.

O. S. Rodina v Kolíně – projekt „Mámo, táto, pojď si hrát“, na který bylo uvolněno 140.000,- Kč Podpora aktivit o. s. Rodina v Kolíně, které formou přednášek, výtvarných, jazykových a vzdělávacích kurzů podporuje a rozvíjí volnočasové aktivity rodičů na mateřské a rodičovské dovolené

ZŠ Kremnická – Kutná Hora – projekt Žižkovská tvořidla aneb co s volným časem. Financováno 50.000,- Kč Podpora řady zajímavých projektů ZŠ Kremnická Kutná Hora, které se zaměřují na efektivní využívání volného času dětí a snaží se tak předcházet sociálně patologickým jevům

ZŠ a MŠ Kutnohorská - Kolín – projekt „Angličtina pro všechny“, na který bylo uvolněno 132.486,- Kč. Vytvoření učebny a vlastních interaktivních materiálů pro výuku anglického jazyka pro děti a dospělé s poruchami učení a mentálním postižením. Zveřejnění vytvořených materiálů ostatním školám.

Minulý rok se asi nejvíce projektů týkalo právě rozvoji škol a ochrany životního prostředí. Pro rok 2008 byly vybrány tyto projekty:

Rodinné centrum v Kolíně – na tento projekt bylo uvolněno 400.000,- Kč. V tomto centru mají rodiče s dětmi možnost setkávat se a aktivně trávit volný čas.

Městská knihovna Kolín – projekt „Knihovna Kolín – místo pro dětská setkávání“ – projekt byl dotován částkou 150.000,- Kč. Cílem projektu je vybudovat v městské Knihovně Kolín místo, kde se budou setkávat děti z celého regionu a vytvořit zde místo pro zábavu, vědění i odpočinek.

Mateřská škola Kolín II. – Projekt „zahrada pro hru, sport, práci, poznávání a kulturu.“ – uvolněno 150.000,- Kč – projekt vyřeší vybavení zahrady multifunkčním herním a sportovním prvkem a zároveň vybudování zastřešené pergoly, které umožní přesunutí vzdělávacích a jiných aktivit z budovy na zahradu MŠ.

SOŠ Informatiky spojů SOU Kolín – Vybavení odborné učebny robotiky – Tento projekt byl financován částkou 120.000,- Kč. Cílem je podpora a rozvoj technického vzdělávání a dovedností v přípravě absolventů studijního oboru Mechanik elektronik se zaměřením pro číslicovou a řídicí techniku.

SP3 Strojírenská a Jazyková škola Kolín – Multimediální učebna odborných předmětů – projekt stál 180.000,- Kč – Projekt si klade za cíl vytvoření multimediální učebny odborných předmětů sloužící ke zlepšení odborného vzdělání žáků.

SOŠ a SOU Nymburk – Rozvoj a zkvalitnění vzdělání podle potřeb trhu práce – uvolněno 310.000,- Kč – Modernizace vybavení škol zvýší úroveň výuky a tím a tím kvalitu vzdělání absolventů, což povede k rozšíření možností jejich uplatnění v praxi.

ZO ČSOP Polabí 09/07 – projekt Výukové materiály – příroda Kolínského regionu. Uvolněno 180.000,- Kč. Materiály přispějí k environmentálnímu vzdělávání dětí ve školách a široké veřejnosti. V rámci projektu bude vytvořen výukový interaktivní balíček, úvodní seminář a webová aplikace.

2.7 Shrnutí

Na základě zjištěných skutečností, kdy díky výstavě provozu společnosti TPCA došlo v Kolíně a jeho okolí došlo k většímu nárůstu populace zejména lidí v aktivním věku

a dětí, které navštěvují základní školy v Kolíně a v jeho blízkém okolí, se firma TPCA snaží jejich zaměstnancům **zlepšit sociální postavení** na základě strategicky vybudovanému mechanismu sociálních podpor a benefitů. Společnost TPCA si je vědoma svého postavení v Kolínském regionu a snaží se v rámci svých možností, výpisem grantů a podpory kulturních a společenských akcích nejen pro zaměstnance, ale i pro celou veřejnost, být přínosem pro Kolínský kraj, ať už v oblasti školství, kultury nebo sportu.

3. Středočeský kraj a Kolínsko

Díky migraci obyvatel ČR za prací je důležité posoudit dle statistik také, jak se tento trend dotkl právě **Středočeského kraje a Kolínska**. Přirozený nárůst počtu obyvatel není ovlivněn jen výstavbou výrobních provozů nadnárodních společností, ale také neustálým přírůstkem stěhování způsobený procesem suburbanizace – tedy přesunu bydlení z Prahy do jejího zázemí. Tento migrační nárůst je velmi výrazný zejména ve srovnání s ostatními kraji. **Demografický vývoj** kraje se začal právě díky výstavbě satelitních obytných celků v okolí hlavního města výrazně měnit. Díky příznivé struktuře přistěhovaných, kteří jsou většinou mladší a zakládají v kraji své rodiny, se postupně snižoval úbytek přirozenou měnou a v roce 2006 dokonce po dlouhé době došlo k přirozenému přírůstku.

Tabulka č. 4: Srovnání populačního vývoje Středočeského kraje a České republiky v letech 2000-2006

(údaje v promile)

	2000	2000	2001	2001	2002	2002	2003	2003	2004	2004	2005	2005	2006	2006
	SK	ČR	SK	ČR	SK	ČR	SK	ČR	SK	ČR	SK	ČR	SK	ČR
Přirozený přírůstek	-2,6	-1,8	-2,2	-1,7	-1,7	-1,5	-2,1	-1,7	-1,1	-0,9	-0,6	-0,6	0,6	0,1
Migrační saldo	5,9	0,6	4,3	-0,8	5,9	1,2	8,4	2,5	8,4	1,8	12,8	3,5	14,1	3,3
Celkový přírůstek	3,3	-1,2	2,1	-2,5	4,2	-0,3	6,3	0,8	7,2	0,9	12,2	3,0	14,7	3,5

Pokud se zaměříme především na Kolínsko, kde se přirozený nárůst počtu obyvatel zvýšil především přistěhování za prací, je důležité zmínit také, jak se změnila míra nezaměstnanosti na tomto území.

Míra registrované nezaměstnanosti zjištěná k 30. 9. 2006 na základě evidence MPSV činila 5,50 a proti stejnému datu roku 2005 poklesla o 0,8 procentního bodu.

Snížení míry nezaměstnanosti vykazuje všech dvanáct okresů kraje. **Nejvyšší pokles** byl zaznamenán v okresech Kolín a Kladno.

Nemůžeme předpokládat, že díky nárůstu obyvatel se sníží počet lidí a rodin, které potřebují jakoukoliv **sociální pomoc**. Toho si je vědom také Středočeský kraj, který na základě grantů přispěl právě na Kolínsku na mnoho projektů týkajících se sociálních služeb. Jako příklad uvedme alespoň některé:

Městu Kolín byl schválen grant ve výši 1.197.689,- Kč na **Komunitní plánování sociálních služeb města Kolín**.

Občanské sdružení prostor získalo grant ve výši 10.673.393,- Kč. Projekt nesl název **Kontaktní a Edukační Motivační program pro uživatele drog a Romy**. Všeobecným cílem projektu je zabránit okluzi u uživatelů drog a Romů, popřípadě pomoci jim zapojit se zpět do většinové společnosti. Pomocí edukačních programů a poskytování kvalifikovaného poradenství chce umožnit klientům jejich plný rozvoj a zapojení do společnosti.

Občanské poradně v Nymburce byl schválen projekt ve výši 5.474.727,- Kč na vytvoření poradenských center pro pomoc obětem násilí a trestných činů ve Středočeském kraji. Místo realizace tohoto projektu proběhlo v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, Hořovicích, Milovicích, v Kolíně, v Mníšku pod Brdy, v Neratovicích a v Nymburce.

3.1 Kolín a základní školství

V Kolíně obstarává základní vzdělání **devět základních škol**. Střední vzdělávání zajišťuje Gymnázium Kolín, Obchodní akademie, SOŠ a SOU stavební, Integrovaná střední škola, Soukromá střední podnikatelská škola, SOŠ a SOU spojů a elektrotechniky, Střední odborné učiliště strojírenské, Střední průmyslová škola, Střední zdravotnická škola, Romská střední škola sociální a Dívčí katolická škola. Samozřejmě každá škola má svoji specifikaci, počet žáků, vzdělávací systém, specializaci, zájmovou činnost atd. Je na rodičích, jakým způsobem si základní školu pro svého potomka vyberou. Zda jejich dítě má některý z handicapů, zda je natolik nadané, aby v některé ze specializovaných škol složilo přijímací zkoušky třeba z matematiky, zda je tak zapálené do sportu, že pro něj rodiče vyberou školu s rozšířenou výukou tělesné výchovy.

Jen pro představu si nastiňme, jaké možnosti rodiče v Kolíně a jeho okolí mají, co se týká především základního vzdělání dětí ve věku 6 – 15 let, které jsou povinni absolvovat základní školní docházku.

- **Základní škola, Bezručova 2** – škola má v současné době na prvním stupni 152 žáků a na druhém stupni 116 žáků. Školu tvoří dva pavilony pro 1. a 2. Stupeň. Součástí školy jsou dvě tělocvičny, školní dílny, učebna na výuku vaření a šití, dvě počítačové učebny, jedna učebna vybavená interaktivní tabulí, odborné pracovny chemie, fyziky, přírodopisu, výtvarné výchovy a hudební výchovy, jazykové učebny, školní družina a školní jídelna. Ve škole se nachází též keramická dílna, v areálu pak dvě hřiště, jedno určené především pro výuku tělesné výchovy, druhé pro aktivity žáků prvního stupně. Již druhým rokem vyučuje podle školního vzdělávacího programu Škola porozumění. Tento program se v letošním školním roce týká prvních dvou ročníků na obou stupních. V ostatních ročnících dobíhá vzdělávací program Základní škola čj.16847/96-2. Bohatá je i nabídka volnočasových aktivit v podobě kroužků, které zastřešuje sdružení Puclík.
- **2. Základní škola, Kmochova 943** – jedná se o školu s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů. Škola má v současné době 305 žáků. Žáci jsou zařazeni do 15 tříd. O ně se stará 20 učitelů, 3 vychovatelky a dalších 10 nepedagogických pracovníků. Na druhém stupni je v každém ročníku jedna třída specializovaná na matematiku a přírodovědné předměty. Znamená to, že tito žáci mají více hodin matematiky, fyziky a chemie. Matematická třída je výběrová, a konají se do ní, pro žáky pátých ročníků, přijímací zkoušky.
- **3. Základní škola, Prokopa Velikého 633** - je jedinou školou v okrese Kolín, která věnuje systematickou péči dětem s vývojovými poruchami učení. Škola se stala jednou z 25 škol z ČR, které byly vybrány ke spolupráci na projektu Tvořivá škola – střediska činnostního učení
- **4. Základní škola, Lipanská 420** – škola s rozšířenou výukou hudební, výtvarné a tělesné výchovy. Nabízí třídy s rozšířenou výukou – Hokej - třídy s rozšířenou

výukou tělesné výchovy se na škole specializují na lední hokej. Práce spočívá v tom, že chlapci mají upravený učební plán s větším množstvím hodin tělesné výchovy, které jsou v zimě věnovány tréninkům hokeje a v létě k rehabilitaci a plavání. Hudební výchova a Výtvarná výchova - žáci těchto specializací mají upravené osnovy a více hodin je věnováno hodinám Hudební výchovy a Výtvarné výchovy. Hudebníci, muzikanti nebo baletky, si rozvíjí svůj talent a své znalosti ze Základní umělecké školy na škole základní. Obě školy spolu spolupracují a žáci mají v Základní umělecké škole i menší školné a nemusí chodit na tzv. nauku. Výtvarníci mají ve svých hodinách možnost seznámení s mnoha dalšími technikami než žáci normálních tříd

- **5. Základní škola, Mnichovická 62** – základní škola s rozšířenou výukou tělesné výchovy. V roce 2003 FK Kolín spolu s V. ZŠ založila sportovní fotbalové třídy na úrovni II. stupně základní školy (6. až 9. ročník). Žáci, kteří jsou přijímáni do těchto tříd, musí absolvovat přijímací zkoušky, které se skládají z výkonnostních a dovednostních testů. Předpokladem je také, že žáci nebudou mít problém s prospěchem a kázní.
- **6. Základní škola, Ovčárecká 374** – škola má třídy nebo skupiny s rozšířenou výukou cizích jazyků a třídy nebo skupiny bez rozšířené výuky jazyků, tak aby se přizpůsobila schopnostem jejich žáků. Škola je jedinou školou v Kolíně, která nabízí rozšířenou výuku cizích jazyků. Do této třídy nebo skupiny jsou vybíráni žáci 2. tříd při přijímacím řízení. Jsou přijímány děti, které nebudou mít problémy s intenzivní výukou dvou cizích jazyků. Škola je zapojena 13 let do různých mezinárodních vzdělávacích projektů: Učíme se pro Evropu, SOCRATES, Partnerství v Evropě, Portfolio, Learning teacher network. Tyto programy podporují a finančně dotují spolupráci dětí a učitelů z různých zemí Evropy, jejich výměnné studijní a poznávací zájezdy.
- **7. Základní škola, Masarykova 412** - V současné době je škola největší v Kolíně, alespoň co do počtu žáků. Ve škole se učí dle programu Základní škola a školního vzdělávacího programu „SEDMIČKA“. Škola pracuje podle zásad škol podporujících zdraví (Zdravých škol). Od 6. ročníku vždy pracovala jedna třída jako sportovní, se zaměřením na lehkou atletiku. V současné době mají děti

dle školního vzdělávacího programu možnost volby povinně volitelného předmětu atletika.

- **Základní škola a mateřská škola, Kutnohorská 179** - vznikla spojením několika speciálně pedagogických zařízení, sídlících ve dvou budovách. ZŠ praktická (dříve zvláštní škola) pomáhá žákům a rodičům již téměř 70 let. Pečuje o výchovu a vzdělávání mentálně postižených dětí a mládeže, o děti s kombinovanými vadami a také o děti ze znevýhodněného sociokulturního prostředí. Do tříd ZŠ speciální (dříve pomocné) přichází děti, kterým jejich mentální postižení neumožňuje docházet na základní nebo praktickou školu.

Jak je vidět, každá ze základních škol na území Kolína nabízí široké spektrum možností, aby si rodiče pro dítě vybrali tu správnou školu. Všechny z těchto škol se také zabývají integrací dětí jak s tělesným handicapem, tak s problémy s učením přizpůsobením se, ale také pro děti ze sociálně slabšího prostředí.

3.2 Organizace na podporu integrace dětí ze sociálně slabších rodin

Jsou mezi námi rodiny s dětmi, které balancují na hranici sociálního minima a jsou závislé na sociálních dávkách, pro které jsou připraveny speciální integrační programy a kterým pomáhají různá centra pomoci. Jen v Kolíně je těchto center několik desítek.

Na problémy dětí se zaměřují především centra jako jsou **Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje**, která v rámci popisu svých služeb nabízí psychologické a speciálně pedagogické poradenství, diagnostiku, a intervenční péči pro děti a mládež od 3 do 19 let, **Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy**, která se zabývá základním a odborným sociálním poradenstvím pro rodinu, děti, mládež, **Středisko probační a mediační služby**, které mimo integrace pachatele zpět do společnosti, participaci poškozeného a ochrany společnosti spolupracuje také úzce s dětmi a mladistvými, kteří se dostali do problémů se zákonem ať už vědomě či nevědomě z důvodu neznalosti nebo neodhadnutím následků svého jednání a v neposlední řadě také **Středisko výchovné péče pro děti a mládež**, jehož úkolem je prevence sociálně

patologických jevů, výchovné poradenství, psychoterapie a krizová intervence. Tyto subjekty jsou ve stálém kontaktu se školami, rodinami a jejími příslušníky.

3.3 Možnosti mimoškolních aktivit dětí v Kolíně

Pokud pomineme možnosti jednotlivých škol, které nabízejí v rámci svých možností kroužky pro děti z jednotlivých škol, uveďme, jaké možnosti mají rodiče dětí na Kolínsku, aby vyplnili jejich volný čas právě v mimoškolních aktivitách a to s přihlédnutím na finanční otázku jednotlivých zájmových činností. (*Hájek, Pedagogické ovlivňování volného času, 2008*)

Jednou z nejzákladnějších možností využití volného času nabízejí ve všech městech ČR **Domy Děti a Mládeže**. DDM v Kolíně má bohatou nabídku volnočasových aktivit pro děti každého věku. A nejen pro ně. Je zde spousta zájmových aktivit také pro maminky s malými dětmi, které mají možnost stýkat se v příjemném prostředí a sdělovat si své poznatky s výchovou dětí, tak i pro starší děti, které mají možnost pokračovat ve svých zájmech i když studují už třeba na střední škole.

Dům dětí a mládeže, Kolín, Pražská 161 (DDM) je střediskem volného času - školským zařízením pro zájmové vzdělávání. Je zřízen Středočeským krajem na základě zákona č. 561/2004 Sb. a vyhláška. č. 74/2005 Sb. DDM uskutečňuje činnost ve více oblastech, které jsou členěny do zájmové činnosti pravidelné – zájmové útvary, kroužky, kluby, zájmové činnosti příležitostné – akce zábavného a rekreačního charakteru, poznávací a vzdělávací akce, soutěže pro rozvoj a realizaci talentů a prázdninové činnosti – pobytové tábory, příměstské tábory.

Důležitou oblastí činnosti DDM jsou tzv. olympiády – postupové předmětové a umělecké soutěže vyhlašované a doporučované MŠMT ČR. DDM se zaměřuje na organizační zajištění okresních kol a oblast práce s talenty – individuální programy pro talentované jednotlivce.

DM poskytuje metodickou, odbornou, popřípadě materiální pomoc účastníkům zájmového vzdělávání, případně školám a školským zařízením.

Činnost DDM je určena pro děti, žáky, studenty, pedagogické pracovníky, popřípadě další osoby, a to bez ohledu na místo jejich trvalého pobytu nebo jiné podmínky.

DDM nabízí kroužky pro předškolní děti, děti a mládež, mládež a dospělé a pro maminky s dětmi.

Pro děti a mládež školního věku nabízí DDM například jazykové kroužky – znakovou řeč jak pro začátečníky tak pokročilé, sportovní a pohybové kroužky - aerobic, sportovní střelba, Ponny klub, taneční příprava, mažoretky, výtvarné kroužky – keramický kroužek, práce s pedikem a spoustu dalších kroužků jako je např. – fotokroužek, rozhlasový kroužek, literárně dramatický, šachový, moderátorský a další...

Cena těchto kroužků se pohybuje v rozmezí od **600,- Kč až do 1.700,- Kč** za školní rok.

Dále je k dispozici v Kolíně velké množství sportovních klubů, které dětem nabízejí sport provozovat jen v rámci zájmové činnosti tak na reprezentační úrovni města, kraje, ale i celé ČR.

Jako příklad uvedme nejznámější a nejvíce navštěvované sportovní kluby v Kolíně:

SC Kolínští Kozlové – jedná se o hokejový klub, který sdružuje zejména chlapce ve věku od 6 let, kteří v základech projdou tzv. přípravkou a po té dle jejich výkonů reprezentují klub na hokejových utkáních.

BC Kolín – basketbalový klub Kolín, který se věnuje dětem už od předškolního věku v projektu Basketbal s králíčkem. Klub má velice dobré výsledky a jeho členové jej reprezentují jak v krajských utkáních, tak v celorepublikové soutěži.

Oddíl vodní turistiky

FK Kolín – fotbalový klub

Škola Taekwon-Do

Moderní korejské bojové umění sebeobrany

AIKIDO KLUB KOLÍN

Sportovně střelecký klub Kolín

Atleticko-fotbalový klub

Jezdecký oddíl Kolín

Všechny tyto aktivity vyžadují ze strany rodičů nejen adekvátní míru volného času, aby své děti do kroužků buď přivezli, nebo případně z kroužku vyzvedli, ale také nemalé finanční zatížení rodinného rozpočtu, které si ne každá rodina může dovolit.

Kluby vybírají od členů roční poplatky ve výši od **1.000,- do 5.000,- Kč**. Pokud k těmto příspěvkům připočítáme také vybavení, které nejeden sport vyžaduje, dostaneme se k částkám, které rodinný rozpočet zatěžují už v daleko větší míře než zájmové kroužky. Například jen vybavení pro malého, začínajícího hokejisty se pohybuje v řádech desetitisíců korun. Ano jsou i sporty, které rodinný rozpočet nezatíží v takové míře, ale i nákup sportovního vybavení hráče basketbalu, fotbalu, florbalu a dalších sportů není v současné době levné.

3.4 Alternativní organizace

Proto existují i alternativní organizace, které dětem poskytují dostatek pohybu, seznámení se s přírodou a kontakt se svými vrstevníky. Na Kolínsku působí v současné době několik takových organizací, mezi něž patří zejména:

Tábornický oddíl Havrani. Tento oddíl oslavil již 70. výročí a je nejstarším existujícím oddílem na Kolínsku. Poskytuje všestrannou podporu ve výchově a vede své členy k sebezdokonalování svých duševních, psychických i fyzických schopností, je vedený mladými vedoucími, kteří jsou plně kvalifikovaní, je vybaven výpočetní technikou s internetovým připojením a využívá ji ve své činnosti, pořádá vlastní velké akce s celo-Kolínským dopadem a tradičně se zúčastňuje akcí celonárodních a nabízí chlapcům dobrý kolektiv.

Tábornický oddíl Arnika. Arnika Kolín je tábornický klub, člen České tábornické unie, který má v současné době 44 členů, 12 vedoucích a 32 dětí. Každý pátek pořádá družinové a oddílové schůzky, O letních prázdninách jezdí se svými členy na letní tábor. Zajímavostí je, že právě na výstavbě těchto letních táborů se angažují především rodiče dětí, které jsou členy tábornického oddílu a v rámci táborového pobytu připravují také jednodenní programy pro rodiče. V našich aktivitách je kromě her, soutěží a sportu zakořeněna také ochrana přírody a ekologie.

3.5 Bezplatné možnosti mimoškolní aktivity

Je samozřejmostí, že všechny tyto mimoškolní aktivity dětí jsou určitým způsobem zpoplatněny. Ať už příspěvky na provoz organizací, pronájem budov, kde se děti stýkají, tak úhradou prázdninových pobytů na letních táborech atd.

Vzhledem k tomu, že i malý příspěvek někdy nedokáže rodina dítěte vynaložit na to, aby zkvalitnilo volný čas svého dítěte, vzniklo v Kolíně ve spolupráci s Domem dětí a mládeže **Centrum mládeže a dětí – Céčko**, které zabezpečuje spontánní aktivity pro neorganizované děti a mládež.

Centrum mládeže Kolín bylo zřízeno v roce 1998 v rámci projektu prevence kriminality jako společný projekt města Kolína a Domu dětí a mládeže Kolín. Cílem bylo vytvořit alternativu ulice, restaurací, drog, alkoholu a bezcílného potulování.

Otevřený klub "Céčko", jak ho začali mladí návštěvníci nazývat, je určen pro děti a mládež do 18 let. Je místem pro setkávání, zábavu, hry, poučení a odpočinek. Jsou zde k dispozici kulečnický, stolní tenis, stolní fotbal, deskové hry, DVD, PC, internet, šipky, výtvarný ateliér a mladí pedagogové, kteří poradí, popovídají si a pomohou zorganizovat turnaje, diskotéky, vystoupení hudebních kapel nebo besedy se zajímavými lidmi.

Pro mládež je asi nejpodstatnější věcí, že zde není třeba platit vstupné ani se nijak zapisovat či přihlašovat. Podmínkou vstupu je **slušné a nekonfliktní chování, dodržování zákazu kouření, konzumace alkoholu a omamných látek.**

Smyslem otevřeného klubu Céčko je nedat šanci nudě a negativním vlivům okolí. Je pravdou, že toto je jeden z významných kroků k integraci dětí ze sociálně slabšího prostředí, jejich rodiče nemají dostatek finančních prostředků k uhrazení zájmových kroužků a sportovních aktivit svých dětí ve sportovních klubech. Děti se nepotulují bezcílně po ulici, nevyhledávají problémové party a vyvarují se pouličnímu životu a zbytečnému potulování se po městě.

Troufám si však říci, že tento projekt **působí pouze jako prevence** k nežádoucímu chování školáků a na integraci dětí ze sociálně slabších rodin nemá příliš velký vliv. Setkávají se zde právě děti, které nemají možnost navštěvovat různé kroužky. Scházejí se tedy zde děti ze stejné sociální vrstvy. Jejich spolužáci, mezi které je potřeba tyto děti právě integrovat, jsou v době, kdy je toto centrum otevřené, zaneprázdněni svými

mimoškolními aktivitami. Toto vede k tomu, že ztrácejí mimo školu kontakt se svými vrstevníky, kteří mají širší možnosti, díky rodině a rodinnému zázemí.

3.6 Shrnutí

Každá škola v městě Kolín, nabízí rodičům a jejich žákům širokou škálu možností vzdělání, ale také mimoškolních aktivit v rámci školy či mimoškolního vyučování. Je zde také velké množství organizací, které nabízejí jak sportovní tak kulturní vyžití dětí mimo dobu vyučování a to jak zájmové kroužky v Domě dětí a mládeže, tak ve sportovních klubech či alternativních organizacích, které berou ve větší míře ohled na sociálně slabší rodiny a jejich finanční možnosti. V neposlední řadě přispělo k integraci dětí ze sociálně slabších rodin zřízení Centra mládeže, kde vstup do toho klubu je bezplatný a umožňuje především rodičům, alespoň částečnou kontrolu nad volným časem svých dětí a to bez finanční zátěže rodinného rozpočtu.

4. 2. ZŠ Kolín, Kmochova

Ráda bych se v možnosti integrace dětí ze sociálně slabšího prostředí zaměřila především na 2 ZŠ Kolín, která mi umožnila praxi v rámci studia a zpracování bakalářské práce.

Jako každá škola, tak i 2. ZŠ Kolín má svoje programy na integraci dětí ze sociálně slabších rodin. Škola má druhém stupni v každém ročníku 2 třídy, z nichž jedna je specializovaná třída s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů a druhá třída, je klasickou třídou základní školy, která vyučuje podle metodických pokynů MŠMT. Právě třídy bez specializace navštěvují ve větší míře děti ze sociálně slabších rodin. Což bylo možné zjistit také z průzkumu, který na druhém stupni 2 ZŠ Kolín proběhl a jehož výsledky se budeme zabývat dále.

4.1 Mimoškolní aktivity na 2. ZŠ Kolín

V rámci integrace těchto dětí, ale nejen pro ně, má i tato základní škola bohatý výběr mimoškolních aktivit pro děti, které provozuje v rámci Školního klubu. Školní klub na škole pracuje již šestým rokem. Hlavním smyslem školního klubu je vyplnit dětem volný čas v době mimo vyučování. Žáci pracují pod odborným dohledem vedoucích kroužků a rodiče se mohou v klidu věnovat svému zaměstnání. Zápisné do těchto kroužků je spíše symbolické a to právě z toho důvodu, aby především rodiče dětí měli možnost jednorázově za půl roku tyto příspěvky zaplatit. Škola nabízí kroužky jako:

Cvičení z českého jazyka, které dětem pomáhá při studiu, těm více nadaným umožňuje dále se rozvíjet v znalosti českého jazyka literatury.

Cvičení z matematiky, které žákům pomáhá při přípravě na různé soutěže, ve kterých žáci školy vždy zaujímají přední místa.

Německý a ruský jazyk. Vzhledem k tomu, že na škole se v rámci osnov vyučuje pouze angličtina, mají školáci možnost studia i dalších cizích jazyků, které jim v budoucnu zjednoduší studium na střední škole.

Dále to jsou sportovní kroužky jako **florbal a volejbal**. **Dramatický kroužek**, který aktivně reprezentuje školu svými představeními jak pro žáky školy, tak pro rodiče. Většina těchto kroužků probíhá po skončení vyučování a děti tak mají možnost využít svůj volný

čas k zábavě nebo k dalšímu zdokonalování svých schopností. (Pávková, *Pedagogika volného času 2005*)

Bylo pro mne velkým překvapením, když jsem na základě průzkumu mezi žáky druhé stupně zjistila, že ani o tyto kroužky **není velký zájem**.

4.2 Projekty školy a dotace ze strany MěÚ Kolín

Základní škola každoročně v rámci integrace dětí, ale především v rámci boji proti kriminalitě, který právě z řad dětí ze sociálně slabších rodin, které nemají možnosti realizace své volnočasové činnosti v rámci zájmových kroužků či sportovních klubů, získává dotace od Městského úřadu v Kolíně a to ve výši několika desítek tisíc korun.

V rámci těchto aktivit se škola snaží vyplnit volný čas dětí aktivitami, které zamezí jejich nevhodnému chování mimo školu. **Naučí je vzájemné úctě, toleranci a chápání problémů ostatních.** Na kroužcích, které probíhají ve škole nebo ve školní družině mimo vyučování, mají možnost se realizovat také děti z nepodnětného sociokulturního prostředí, národnostních menšin, či příslušníci romského etnika. Finanční možnosti těchto dětí a jejich rodičů jsou velmi omezené, ale díky poskytnuté dotaci od MěÚ Kolín se naskytuje velká možnost zkvalitnění zájmové činnosti a umožní dětem seznámit se s literaturou, neobvyklými materiály a věcmi, které jsou jim v běžném životě nedostupné.

Škola tak pokračuje v dlouholeté tradici projektu „**Kdo si hraje, nezlobí, aneb týden volných dílen**“. To znamená, že celý týden jsou ve škole po vyučování otevřeny různé dílny pod vedením pedagogů a žáci se mohou do aktivit zapojit dle svého vlastního zájmu. Správné naplnění volného času, by mělo naučit žít děti v naší společnosti a nepodléhat škodlivým vlivům a různým lákadlům ulice.

V rámci těchto dotací pořádá škola pro děti programy s určitým zaměřením. Každý projekt má své zaměření a svoje opodstatnění. V minulých letech škola zpracovala a realizovala projekty jako například:

„**Vánoce jsou svátky pohody**“, kdy se všechny děti z celé školy zapojí do projektu způsobem, který vyplní jejich volný čas. Nacvičují vánoční koncerty pro mateřské školy, rodiče a spolužáky, vyzdobují třídy, učí se estetickým způsobem balit dárky a hlavně

prokáží svoji loajalitu vůči ostatním, kdy v době vánočních besídek obdarovávají svoje spolužáky dárky, které sami vytvořili. Čímž škola eliminuje právě rozdíly ve finanční stránce dětí, které si pro své spolužáky nemohou dovolit koupit jakékoliv dražší či cennější dárky. Škola tímto každoročním projektem učí děti vzájemné tolerance, pochopení, sounáležitosti a teamové práce bez ohledu na sociální rozdíly mezi dětmi.

„Kniha je náš kamarád, rádce a průvodce“. Tento projekt byl zaměřen na eliminaci škodlivost bezduchého sledování televizních pořadů a připomenout dětem, že jejich hrdinové z televizní obrazovky jsou také v knížkách. Projekt byl rozdělen na více částí a to z důvodu, aby se do něj mohly zapojit děti všech věkových kategorií. Pro žáky prvních a druhých ročníků byl projekt zaměřen na večerníčky a pohádkové knihy, pro starší děti například téma Hlavní hrdina je kůň – kdy byl brán ohled na to, že zvířecí hrdina všeobecně oslovuje nejednu věkovou generaci. Kůň je například pro děti velice oblíbené zvíře avšak ve skutečnosti pro mnohé nedostupné. Pro ty, co se zajímají o nadpřirozeno, byl připraven projekt Co je to sci-fi? Tajemno, záhady, mimozemské civilizace a mnoho dalších.

Tento projekt nad očekávání zaujal nejen chlapce, ale i velký počet dívek, které tato tematika velice nadchla, a někteří z nich se s touto tematikou v knihách měli možnost setkat vůbec poprvé. Samotnou kapitolou toho projektu bylo asi téma „čtení encyklopedie nikoho nezabije“. Internet je určitě velkým pomocníkem při studiu a získávání znalostí a informací, nicméně orientovat se v odborných encyklopediích je umění a naučit toto děti, z nich většina knihu zavrhuje díky televizi a internetu, není jednoduché. Ale právě pro žáky druhého stupně, kteří se připravují na studium na středních školách, vyšších odborných školách atd., je toto velkým přínosem.

4.3 Minimální preventivní program

Jako každá škola, tak i 2. ZŠ Kolín má svůj **Minimální preventivní program**, kterým se snaží předcházet nežádoucímu chování žáků jak ve škole, tak mimo školu. Snaží se o integraci dětí jak s poruchami učení, tak o integraci dětí ze sociálně slabšího prostředí. Program je zaměřen na prevenci sociálně patologických jevů. Škola si je vědoma, že za tímto pojmem se skrývá řada nešvarů a způsobů jednání, které se vymykají základním pravidlům chování. Proto se snaží tyto jevy „pojmenovat“ a naučit se jim čelit.

Kde jinde by k dlouhodobému působení na děti mohlo docházet, než ve škole a v rodině. Škola si každoročně stanovuje priority, ve kterých je nutné na děti působit. Jejím úkolem je zachovávat diskretnost a budovat mezi žáky a pedagogy pocit důvěry a především důvěry dětí v sebe sama. Cílem programu je zmírnit potencionální rizika a případné škody. (*Čapek, Odměny a tresty ve školní praxi, 2008*)

Hlavním cílem projektu je zlepšení sociálního klimatu školy, realizace zájmové činnosti, zlepšení prostředí školy, a v neposlední řadě eliminovat šikanu a xenofobii mezi dětmi.

4.4 Klima školy – jeho kvalita a zlepšení

Základem je vybudování atmosféry **důvěry a snášenlivosti** a to všemi dostupnými prostředky. Škola se snaží zajistit spolupodílení se žáků i pedagogů na tvorbě pravidel chování, zajistit vzájemnou spolupráci obou skupin a koordinovat jejich činnost. S vedením školy stanovit režim tak, aby vyhovoval žákům a především jejich věkovým zvláštnostem, což znamená volný pohyb dětí po škole, cvičení a relaxace pod dohledem odborných pracovníků a domluvenou službou stanovenou žáky.

Na škole pro tyto účely jsou zřízeny pro menší žáky **hrací koutky**, pro starší například **basketbalový koš na chodbě**, což je právě u této školy velkou zvláštností. Děti tak o přestávkách mohou svoji aktivitu uvolnit při jednoduchém sportu.

Škola má od roku 2004 zřízenou **Radu žáků**, která se schází jedenkrát za 14 dní. Na jejich schůzkách se řeší problémy dětí a problémy školního života. Žáci se vyjadřují k chodu školy, k chování spolužáků a mnoha dalším věcem. Ze všech schůzek se vedou záznamy, které jsou k dispozici pedagogům, aby měli možnost již v začátcích ovlivnit případně špatně se vyvíjející vztahy mezi spolužáky, záškoláctví atd. Společně se všemi žáky se snaží realizovat a prosazovat stanovená **pravidla chování**, prosazovat princip sebekontroly a tato pravidla začleňovat do běžného života školy tak, aby se vryla do podvědomí všech zúčastněných. To znamená jak žáků, tak pedagogů a jiného personálu školy.

Neméně závažným problémem každé školy je **záškoláctví a týrané děti**. Tento problém se řeší pravidelnými konzultacemi s třídními učiteli, vyhodnocováním absencí, konzultacemi s rodiči, pakliže mají o činnost ve škole a studijních poměrech svého dítěte

zájem, což občas bývá dosti velkým problémem, spolupráce s pediatry, pedagogicko-psychologickými poradnami a v extrémních případech také spoluprací s Policií ČR.

4.5 Činnosti školy

Realizace činností je v plošné míře dlouhodobá záležitost, do které je třeba vtáhnou žáky a především pedagogy. Nedílnou součástí všech činností je spolupráce s rodiči. Především jejich aktivní a pozitivní přístup k práci ve škole. Heslem školy je „**Nestát se dítětem ulice – parta je dobrá věc, ale jen když je její činnost smysluplná**“.

Volnočasové aktivity škol vytváří tak, aby dětem zabránili v jejich nečinnosti a vymýšlení nepravostí, popřípadě přestupků a trestných činů. Finanční prostředky, které škola získává na základě projektu Boj proti kriminalitě, využívá zejména pořádáním školních výletů, exkurzí a výchovně vzdělávacích akcí.

Pro rodiny s více dětmi či pro rodiny sociálně slabší je toto možnost, aby se jejich dítě **realizovalo ve společné činnosti** se svými spolužáky a to za co nejmenší finanční úplatu. Děti mají možnost se scházet v kroužcích jako je florbal, volejbal, sportovní hry, fotbal, cvičení s hudbou, matematika, český jazyk, dramatický kroužek, výtvarný kroužek, šikovné ruce a ruční práce. O přestávkách mají děti možnost pohybových her na chodbách školy – basketbalové koše, relaxace venku, hraní deskových her, návštěva studovny s možností vyhledávání na internetu a to o velkých přestávkách i v pravidelném čase v odpoledních hodinách.

Především **přístup k počítačům a internetu** pomáhá dětem ze sociálně slabších rodin, kde se o počítač dělí více členů domácnosti nebo připojení k internetu v rodině vůbec nemají, zpracovat si úkoly, referáty, vyhledat si potřebné informace zadané pedagogy a připravit se tak řádně na další výuku.

V rámci této činnosti škola také pořádá pro starší děti a rodiče, které projeví zájem, zlepšit si své znalosti v práci na počítači, či vůbec naučit se pracovat s počítačovými programy, speciální kurzy, které probíhají přímo v počítačové učebně 2. ZŠ Kolín. Na tato školení získala škola akreditaci MŠMT pro DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků). Zájem o tato školení ze strany veřejnosti a rodičů je opravdu velký.

Jedná se především o kurzy:

Základy práce s počítačem – kurz je určen zájemcům, kteří nemají s prací na počítači žádné zkušenosti. Účastníci kurzu by si měli osvojit základy práce v prostředí operačního systému Windows, v textovém editoru Word a na Internetu.

Pokročilá práce s počítačem – tento kurz je určen zájemcům se základními znalostmi a dovednostmi v práci na počítači. Účastníci kurzu by si měli osvojit pokročilé dovednosti ve využívání Internetu a textového editoru. Dále by se měli seznámit se základy počítačové grafiky, tvorby prezentací a práce v tabulkovém kalkulátoru. Získané znalosti a dovednosti by měly zúčelnit každodenní práci s počítačem. Právě tato forma pomáhá především starším rodičům, aby se alespoň z části přiblížili znalostem svých dětí a byly jim tak nápomocní při studiu na škole. Mezi další kurzy, které škola nabízí, patří např. Tabulkový kalkulátor Excel, Tvorba WWW stránek - základy HTML a Interaktivní tabule ve výuce.

Právě poslední, ze jmenovaných kurzů je určen především pro pedagogy jak z 2. ZŠ Kolín, tak z dalších základních, ale i středních škol v Kolíně a okolí. Jeho účastníci by se měli seznámit s využitím interaktivní tabule SMART Board ve výuce. Nalézt použitelné zdroje, vytvořit výukové materiály a vhodně je prezentovat. Právě tento kurz je zaměřen na možnosti **zefektivnění výuky**, jakým způsobem ji udělat pro děti zajímavější a kreativnější.

4.6 Prostředí školy a jeho zlepšení

Škola každoročně vybavuje novým nábytkem minimálně jednu třídu a snaží se do tříd získat více počítačů, aby žáci mohli studovat co nejvíce samostatně. Na zlepšení prostředí školy se v nemalé míře podílejí právě žáci jak prvního tak druhého stupně. A to především výzdobou v budově školy a ve třídách. Tato činnost závisí pouze a jen na jejich schopnostech a jejich volném času, který této práci chtějí věnovat.

Je to jeden z mála krůčků, jak **začlenit děti ze sociálně slabších rodin** do činnosti s ostatními spolužáky. Místo trávení volného času doma u televize nebo poflakování se po ulici, děti vymýšlejí jakým způsobem zkrášlit chodby školy a školní třídy, vybírají nejlepší výrobky a kresby z hodin výtvarné výchovy, zpracovávají reportáže z jejich zájmové činnosti, exkurzí a výletů. Je to také jeden z mála kroků, jak naučit děti chovat se ke svému

prostředí s úctou, neničit majetek a zařízení školy a snažit se o to, aby většinu svého času strávili v prostředí, které si sami vytvořili.

Určitě nemalý podíl na zlepšení klimatu školy má také reakční rada **časopisu Dvojka**. Tento časopis mají pevně v rukou žáci druhého stupně spolu s pedagogy. Časopis má opravdu široké spektrum témat, na kterém se podílejí všichni žáci školy. Žáci zde uveřejňují příspěvky k chodu školy, příběhy z prázdnin nebo z výletů a exkurzí, snaží se nadlehčenou formou prostřednictvím ankety zjistit, jaký postoj mají žáci k aktivitám školy. Každý díl časopisu je zaměřený na téma, které má škola na daný měsíc v rámci projektu „**Boje proti kriminalitě**“. Redakční radou pověřený člověk zjišťuje například oblíbenost některých žáků, vztah žáků ke knihám, ke zvířatům a v neposlední řadě, také k šikaně a ke vztahu studentů navzájem.

4.7 Šikana a xenofobie, školní uniformy

Podmínkou pro potlačení šikany je především zapojení pracovníků školy a žáků a včasné odhalení těchto jevů. Dětem ve škole slouží schránka důvěry, do které mohou anonymně vhazovat nejen upozornění na nevhodné chování svých spolužáků, ale také jakékoliv připomínky k chodu školy a případně i připomínky k pedagogům. V rámci průzkumu mezi žáky druhého stupně jsem samozřejmě narazila také na problém **šikany**.

Je velice těžké rozlišit, hlavně u těchto žáků druhého stupně, kde přesně vidí hranici šikany. Zda pouhé škádlení a házení si penálem spolužáka o přestávce je nebo není šikana. 90% oslovených žáků vidí šikanu až jako **krajní mez fyzického napadení**. Posmívání a záměrné zesměšňování spolužáka jako šikanu rozhodně nevidí. Škola se na základě tohoto průzkumu bude snažit o častější besedy s psychology a zástupci Policie ČR. Pro studenty mělo toto zjištění také určité povinnosti.

Ve všech třídách si děti museli stanovit pravidla aneb Desatero přikázání, jak se k sobě a k ostatním budou chovat. Na těchto pravidlech se studenti domluvili sami a sami si je také odsouhlasili a zavázali se je dodržovat. Je pravdou, že v některých třídách, speciálně v osmých a devátých, zvali tento úkol trochu s nadsázkou, nic méně to studenty přinutilo, **zamyslet se nad svým chováním a nad chováním k druhým spolužákům**. Například v jedné osmé třídě dospěli k těmto pravidlům:

- 1) *Když něco potřebuješ nebo tě něco trápí tak si řekni o pomoc.*
- 2) *Štve-li tě někdo, řekni to.*
- 3) *Štve-li tě hodně, hodně moc vrať mu to rovným dílem.*
- 4) *Budeš-li mít velký průšvih a odnese to celá třída, platíš všem tofinky nebo děláš všem DÚ.*
- 5) *Nečiň druhým tak aby oni činili tobě.*
- 6) *Když vidíš někoho v nouzi pomoz mu „Velký šéf“ tě jistě odmění.*
- 7) *Když si něco o někom myslíš, řekni mu to z očí do očí.*
- 8) *Snaž se všem pomáhat. Vrať se ti to.(možná v dobrém možná v špatném)*
- 9) *Nezapojuj se do špatných věcí „Velký šéf“ ti může hodně přivařit.*
- 10) *Říkej jen a jen pravdu, pokud tak učiníš „Velký šéf“ tě může náležitě odměnit.*

Jak je vidět, pravidla jsou brána opravdu s trochou nadsázky a způsobem, který vyhovuje právě – náctiletým žákům. Jakým způsobem a jak ovlivní chod jednotlivých tříd tento „pokus“ ukáže čas. Prozatím je to jeden z malých kroků k tomu, aby si děti uvědomili co to je **vzájemná pomoc, tolerance a soudržnost mezi nimi**.

Bohužel děti ve věku od jedenácti do patnácti let, které tuto školu navštěvují, si nepřipouští, že by se právě oni mohli stát terčem šikany nebo že by jejich chování bylo natolik konfliktní vůči spolužákům, že by mohlo hraničit se šikanou. Na základě podkladů dodané školou dochází nebo docházelo k šikaně na této škole ze **tří důvodů**.

Prvním důvodem je prosazení sebe sama. Žáci, kteří na školu přestoupili z jiné základní školy, na které byli premianti třídy, se najednou dostali do prostředí, kde vyplňují například průměr třídy. S tímto faktem se velice těžce sžívají a snaží se na sebe tudíž upozornit jinou, nevhodnou formou chování a to například zesměšňování úspěšnějších spolužáků.

Druhým důvodem, který se na této škole občas vyskytuje především mezi studenty tříd, ve kterých je velké procento dětí ze sociálně slabších rodin je špatná výchova ze strany rodiny, kdy si dítě může dovolit takřka vše. Jeden příklad za všechny. Žák sedmé třídy, který tento ročník opakuje. Napadá své spolužáky např. jen proto, že se na něj někdo špatně podíval, že na jeho konto řekl pro něj nemilou poznámku, anebo jen proto, že si vyhlédl slabšího spolužáka, který se nedokáže nebo má obavy se jakýmkoliv způsobem bránit, aby dokázal spolužákům, že je to on kdo má ve třídě „navrch“. Smutné je, že právě tuto formu šikany je potřeba zachytit už v začátcích a vtáhnout do opatření proti tomuto

chování také rodiče. Bohužel téměř každý rok se najde případ nebo přestupek, ke kterému musí být přizván Odbor sociální péče MěÚ Kolín a Policie České Republiky. Při řešení prohřešků se většina rodičů snaží se školou komunikovat a danou nebo vzniklou situaci vyřešit.

Bohužel u některých rodičů naráží škola na nepochopení a nejednotný postup. V některých případech rodiče do školy ani nepřijdou a o chování svého dítěte nemají zájem nebo v extrémních případech kladou vše za vinu škole a napadají třídní učitele nebo přímo vedení školy, že si na jejich dítě zasedlo nebo jakým právem může škola napadat postup jejich výchovy. U **třetího důvodu** šikany, který byl na této škole v minulosti zjištěn a který je v současné době velice na ústupu, či by se dalo dokonce říci, že je potlačen, je **viditelný rozdíl v sociálním zázemí rodiny**. U tohoto problému bych se ráda pozastavila.

Jak zapadnout mezi spolužáky na první dojem? Jak se ve škole poprvé ukázat, aby mě všichni brali? Takové otázky se určitě honí hlavou nejednomu studentovi, který přestupuje na jinou školu, který se dostává do prostředí, které nezná. Jako první dojem, jak spolužák vypadá, jakým způsobem zapadne mezi ostatní určitě mezi dětmi, vyvolá jeho vnější „schránka“, tedy oblečení. Inteligence, prospěch, školní výsledky, zájmy a jiné kvality žáka se v tomto případě pomíjejí.

V dnešní konzumní společnosti musí být slovy žáků druhé stupně každý „cool“ nebo „in“. Pokud na sobě nemá přímo značkové oblečení, tak opět jejich slovy je to „socka“, „loozer“ atd.

Je pravdou, že tento druh šikany ze škol **mizí rychlým tempem** a to z jednoho a prostého důvodu. Daleko jednodušší přístup k „značkovému“ oblečení. Děti tě ve třídě neberou? Nemám na tričko Adidas za 800,- Kč? Jsou tady přece tržnice, kde značkové zboží koupím za méně než polovinu. Ať už je prodej replik značkového zboží na Vietnamských tržnicích u nás jakkoliv odsouzeníhodný a trestný, a já osobně s ním nesouhlasím, mnoha rodinám usnadnil přístup ke značkovému zboží nejen pro své ratolesti, ale také pro dospělé členy rodiny. To že zboží není kvalitní, není přece na první pohled vidět. Rodiče tak nevědomě podporují prodej právě těchto plagiátů, aby dětem zpříjemnili pocit, že jsou rovnocennými partnery dětí ze sociálně silnějších rodin, které mají možnost oblékat své děti ve značkových prodejnách. Pro mnohé studenty, především v pubertálním věku, je důležité **dávat najevo svou osobnost tím, co mám na sobě**. S tričkem „za kilo“ z trhu nemůže nikdo nikoho oslnit.

Z tohoto důvodu jsem také narazila na problematiku **školních uniforem**. Je to stále velice diskutabilní věc, ale na školách v celé republice probíhají průzkumy o tom, jak by se k této skutečnosti stavěli právě studenti, pedagogové a rodiče. Rodiče v této problematice vidí na jednu stranu potření ekonomických rozdílů jednotlivých rodin a jejich dětí ve školním prostředí, ale na druhou stranu další finanční zátěž rodinného rozpočtu.

Pro mnohé pedagogy je to také možnost, jak v dětech a studentech opět probudit určitou **sounáležitost**. Hrdost na to, že patřím právě do této školy, což jasně dávám najevo tím, že mne každý pozná podle stejnokroje. Pamatuji si, že v době mé základní školní docházky jsme uniformy znaly pouze z televize nebo z agitačních letáčků z bývalého Sovětského svazu, kde uniformou byl pionýrský stejnokroj, který se nosil při slavnostních příležitostech také u nás. Je zvláštní, že dříve nikomu nevadilo, nepozastavoval se nad tím, že jsme všichni stejní. Ale jasně jsme tímto dávali najevo, že **patříme k sobě**. Souběžně s pionýrskou organizací u nás působil také oddíl Skaut, který je do dnešního dne velice vyhledávanou možností trávení volného času. Také se nikdo z oddílů nepozastavuje nad tím, že chodí oblékaní všichni stejně. Opět jsme u pocitu sounáležitosti s určitou skupinou. Jsem přesvědčená, že **podobný efekt** by měly na našich školách také školní uniformy. První vlaštovky už vylétly i v naší republice.

Pro základní školství by to nemusel být krok stranou. Jak už jsem zmínila, brání tomu však i některé praktické překážky. Například financování uniforem, zda by ji kupovali rodiče, či by byla majetkem školy. V obou případech se jedná o zvýšené náklady ať už pro jednu nebo druhou stranu. Jsou však i pozitiva a je jich hned několik.

Vizuální dojem dělá hodně. I přesto, že se mu můžeme bránit, v podvědomí nám stejně zůstane „informace“ z prvního setkání. Učitelé předstupující před své žáky by byli této zavádějící informace z prvního dojmu ušetřeni. **Nesoudili by děti podle cenovky oblečení**. Všichni by tedy relativně začínali na stejné startovní pozici. Dětem by „odpadl“ podobný problém kdy zvláště v tomto věku rozlišují čím dál víc podle hmotného zabezpečení a slovo „socka“ je právě tak hanlivý jako bohužel i rozšířený termín pro někoho kdo nemá značkové oblečení, případně mobil určité ceny.

Asi nikdo není zastáncem **rovnostářství**, ale pro všechny školáky je určitě lepší rovný přístup než nadržování, i nechtěné, jen protože je někdo lépe oblečen. Navíc pomáhá jak těm z lépe situovaných rodin, tak i těm, jejichž rodiče mají hlouběji do kapsy. A to z jednoho prostého důvodu – **ve škole jsme si všichni rovni**.

U nás je v podvědomí vize školní uniformy nepraktické a nepohodlné oblečení, košile, kravaty, pro slečny sukně, na které většina dnešních dívek není zvyklá, saka a případně kousavé svetry. Ale proč by nemohla školní uniforma vypadat tak, jak si ji **navrhnou sami studenti**. Tak aby oni se cítili v uniformě pohodlně, uvolněně a hlavně, aby byli hrdi na to ji nosit.

Na 2. ZŠ Kolín se **diskutovalo o formě uniformy**, kterou by byli žáci ochotni akceptovat: Kalhoty? Ano, a proč by to nemohli být i rifle, slušné, neutrhané. Košile? Co místo nich triko s dlouhým rukávem a logem školy a místo svetru třeba mikina. Na léto kraťasy, pro slečny na výběr také sukýnka. Nebylo by to pěkné už jen na pohled? Pokud bych měla možnost ovlivnit přijetí uniforem na školy, byla bych asi jednoznačně pro tuto variantu. Z diskuze o možnostech jejich zavedení vyplynulo, že žáci školní uniformy jako takové sami **striktně neodmítají** a jsou ochotni se na návrzích sami podílet.

Pro mne a mnohé další rodiče by zmizela hrozná móda holých zad a pupiků a tang vylézajících z „bokovek“. Otrhaných riflí a triček kolikrát s nevkusnými nápisy ve který si dnešní náctiletí libují a bohužel mnozí rodiče nedokážou ovlivnit vkus svého dítěte. Tímto způsobem by se dle mého názoru dostala do škol zpět také určitá **estetická úroveň oblékání**, která také logicky ovlivňuje to, jak se budou studenti chovat. Každý jistě ví a je si vědom faktu, že v obleku nebo dlouhých společenských šatech se budu chovat jinak, než ve vytahaných teplácích. Jsem přesvědčená, že i děti a studenti by se k sobě **chovali daleko lépe**. Nedělali by si legraci jeden z druhého, nedobírali by se kvůli oblečení a šikana tohoto druhu by postupně vymizela z prostor základních nebo i středních škol.

4.8 Školní činnosti

Tak jako každá základní škola, tak i 2 ZŠ Kolín připravuje pro své žáky v rámci školního vyučování spoustu výletů, exkurzí, divadelních představení a školních zájezdů. Je samozřejmostí, že i tyto aktivity jsou ze strany žáků zpoplatněny.

Každoročně škola pořádá lyžařský výcvik, který je určen zejména žákům sedmých tříd, ale bohužel není schopná pokrýt kapacitu 36 žáků pouze ze dvou tříd. Více, jak polovinu studentů sedmé třídy se těchto kurzů neúčastní a to zejména **z finančních důvodů**. I přesto, že se škola snaží dětem zapůjčit například lyže a jiné potřebné vybavení, pro mnohé rodiny je stále částka 3500,- Kč za týdenní pobyt jejich dítěte na horách vysoká.

Bohužel nepomohl ani návrh splátkového kalendáře, tak aby finanční vydání nebylo jednorázové, ale rodiče si mohli platbu za tento výlet rozdělit do několika plateb, které by jejich rodinný rozpočet zásadně neovlivnil.

Stejně je to také se školními výlety či se školami v přírodě. Jak mi potvrdili třídní učitelé, v posledních letech na takový výlet **nejela nikdy celá třída pohromadě**. Je smutné, že právě pro děti ze sociálně slabších rodin je toto velká možnost, přiblížit se svým spolužákům například při společenských či bojových hrách na výletech, strávit s nimi daleko více času bez vlivu svých rodičů, ale právě tyto děti se ve velké míře těchto činností neúčastní. Jen pro názornou ukázkou, uveďme alespoň několik málo aktivit, které škola nabízí v rámci své výuky.

Během roku žáci jak prvního, tak druhého stupně navštěvují **divadelní vystoupení** nejen v Kolíně, ale také v Praze, kde škola z velké části dotuje vstupné, aby se této, ze školní strany povinné akce, zúčastnilo co nejvíce dětí. Dále škola během školního roku zajišťuje pro žáky širokou škálu **besed a exkurzí**. Jako jedny z nejzajímavějších hodnotili žáci besedy např. se sexuologem Dr. Radimem uzlem, která byla určena pro žáky 8. – 9. Ročníků, taktéž velice kladně hodnotili žáci 8. – 9 ročníků návštěvu Burzy škol, která jim pomohla a v budoucnu bude i nadále pomáhat s výběrem správné školy, na které by měl žák neboli student pokračovat v přípravě na své budoucí povolání a s tím spojená následná návštěva informačního a poradenského střediska pro volbu povolání, dále žáky druhého stupně především 8 a 9 ročníků nadchla beseda o jaderné energetice. Pro druhý stupeň byly školou organizovány také různé **besedy, koncerty a kulturní akce** přímo na půdě školy, kde se „vstupné“ pohybovalo v rozmezí okolo 20,- Kč – 50,- Kč. Žáci vzpomínali na akce, které byly spojené především s přírodou a cestopisy po jiných kontinentech jako například letové ukázky dravců a sov, zeměpisný pořad o Austrálii, zeměpisný pořad o africké kultuře „Saga Afrika“ a s tím spojená beseda o Africe, o kterou byl ze strany dětí velký zájem a v neposlední řadě také výstava „Myslivost, rybářství a ochrana přírody“.

Když se zamyslíme nad tím, jaké možnosti škola dětem poskytuje v rámci jejich integrace mezi svoje vrstevníky, nesmíme pominout ani **školy v přírodě**. V loňském roce vyjely na školy v přírodě všechny třídy prvního stupně, ve kterých se kladou největší nároky na integraci dětí ze sociálně slabších rodin. Všechny pobyty hodnotili pedagogové velice pozitivně. Sžívání třídních kolektivů mimo školní budovu přináší nové poznatky hlavně dětem samotným. Utváření příjemné atmosféry na základě ohleduplnosti a úcty

jednoho k druhému je podmínkou pro klidný průběh celé akce. U dětí prvního stupně například **péče o zdraví** mimo dosah maminek není úplnou samozřejmostí a během týdne si děti měli možnost vyzkoušet tak **dodržování bezpečnosti** při každodenní činnosti, což v důsledku vede k jejich daleko větší samostatnosti v běžném životě.

Každoroční lyžařský kurz pro žáky sedmých tříd jsem už zmiňovala. Na kurz v loňském roce odjelo celkem 31 žáků školy. Kurz byl doplněn žáky 8 a 9 ročníku a to hlavně z důvodu pokrytí kapacity kurzu.

Bohužel díky stále **menšímu zájmu** ze strany rodičů, díky finanční situaci, byla škola nucena odstoupit od zahraničních výletů a exkurzí, které byly určeny především žákům druhého stupně. V loňském roce byl zrušen školní zájezd do Španělska a to z důvodu nenaplnění kapacity dětmi. V letošním roce škole zajistila studentům přírodovědný zahraniční výlet do Rumunska. Kupodivu o tento výlet je daleko větší zájem jak ze strany dětí, tak především ze strany rodičů. A to z jednoho prostého důvodu. Náklady na tento zahraniční výlet jsou **poloviční**, než návrh výletu v loňském roce. I přesto, že byl rodičům nabídnut splátkový kalendář, využilo jich této varianty velice málo. Při tom, když se zamyslíme nad možností jednotlivých rodin, tak ve velké míře jsou letní výlety s rodiči zaměřeny především na pobyty u moře, pakliže s tím rodina počítá ve svém rozpočtu nebo u babiček, či na letních táborech. Do míst a formou, jakou škola nabízí tyto exkurze, se mohou děti podívat jen velice zřídka a názory některých rodičů, proč se dítě této exkurze nezúčastní, jsou bohužel mnohdy až zarážející.

V rámci průzkumu mezi žáky druhého stupně 2. ZŠ Kolín, jsem samozřejmě narazila na spoustu zajímavých a podnětných témat, týkajících se **začlenění spolužáků ze sociálně slabších rodin**. Většina „rozumných“ rodičů vidí velkou možnost v této oblasti právě na půdě školy a to v rámci mimoškolních aktivit, které škola nabízí v obrovském výběru pro všechny děti.

Je smutné, že na většině dotazníků vyplněných od dětí, které zapadají do skupiny sociálně slabších, se vyskytovaly názory na mimoškolní aktivity ve velice negativním duchu. Jsem přesvědčená, že žák šesté třídy sám od sebe nenapíše, cituji z vyplněných dotazníků: **“Škoda času“** nebo **„Zbytečně vyhozené peníze“**. Pokud děti poslouchají tyto názory od rodičů, je potom velice těžké ovlivnit v pubertálním věku, aby své názory změnili a věnovali se opravdu nějaké smysluplné činnosti. V rámci průzkumu mezi dětmi druhého stupně, zvláště o tom, jak tráví svůj volný čas, zda navštěvují kroužky školy či

jiné zájmové organizace jsem zjistila, že ze 136 oslovených žáků jich 28 nenavštěvuje žádný kroužek. Dle mého názoru je to velice alarmující číslo. **Více jak 20% nemá vůbec žádné zájmy mimo školní povinnosti.**

4.9 Shrnutí

Jak je vidět, tak nejen škola, která se všemožnými způsoby snaží začlenit děti ze sociálně slabších rodin, tak město Kolín, nadnárodní společnost TPCA, která pomáhá přímo svým zaměstnancům, tak spousta zájmových organizací a kroužků, nabízí dětem opravdu širokou škálu možností využití jejich volného času a rozvoje jejich nadání a schopností. Také finanční škála těchto činností je velice široká a rodiče by si měly uvědomovat, že peníze, které **investují do svých dětí, se jim určitě v budoucnu vrátí zpět.**

V rámci průzkumu mezi žáky druhého stupně 2. ZŠ Kolín, jsem samozřejmě narazila na spoustu zajímavých a podnětných témat, týkajících se **začlenění spolužáků ze sociálně slabších rodin.** Většina „rozumných“ rodičů vidí velkou možnost v této oblasti právě na půdě školy a to v rámci mimoškolních aktivit, které škola nabízí v obrovském výběru pro všechny děti. Na základě průzkumu jsem bohužel zjistila, že ze strany mnohých dětí **není o tyto kroužky zájem.** Je pravdou, že velké procento dětí a studentů tráví svůj volný čas v kroužcích a sportovních klubech mimo školu a na školní kroužky jim nezbyvá tolik času. Ale i přes toto zjištění, největší procento dětí, které navštěvují kroužky v rámci ZŠ, jsou opět tito **aktivní studenti,** kteří než aby strávili svůj volný čas poflakováním se po ulici nebo sledováním nevhodných a často až slaboduchých pořadů v televizi, raději se spolužáky a pedagogy využijí svůj čas daleko efektivněji.

Tabulka č. 5: Statistika žáků bez mimoškolních aktivit

Ročník	Počet oslovených	Bez mimoškolních aktivit
6	32	7
7	21	5
8	44	10
9	39	7

Závěr

Většina dětí již od útlého věku, mnohdy již od tří let, začíná navštěvovat různá zařízení, kde přicházejí do styku se stejně starými dětmi a začínají vnímat jednotlivé rozdíly mezi sebou. Když pomineme ve školách zvědavé dotazy na rozdíly mezi chlapci a dívkami, tak nejvíce rozdílů mezi sebou si začínají děti uvědomovat právě na základních školách.

Díky konzumní společnosti jsou nejpatrnější rozdíly mezi dětmi právě díky **sociálnímu postavení rodiny**. Je pravdou, že náš státní systém má možnosti, jak tyto rozdíly alespoň z části oslabit i když ze značné části omezeny. Nejsem si jistá, zda systém sociálních dávek je natolik kontrolovatelný, aby nebyl **zneužíván** některými lidmi, potažmo rodiči na úkor vlastních dětí.

K **potírání sociálních rozdílů** se staví čelem jak státní organizace, které se snaží rodinám ze sociálně slabšího prostředí poradit, pomoci a nasměrovat je správným směrem, tak velké nejen nadnárodní organizace, které díky svým ziskům se snaží výraznou měrou pomoci především svým zaměstnancům a jejich rodinám, ale také městům, organizacím, sportovním klubům a dalším spolkům, aby jejich rozvoj a jejich finanční situace dovolovala daleko větší možnosti, jak jejich činnosti, tak například možnosti daleko nižších finančních příspěvků ze strany rodičů dětí, tak aby o ně bylo postaráno během doby, kdy plní své pracovní povinnosti.

V neposlední řadě jsou to školy, kde děti tráví většinu svého času. Každá škola nabízí svým žákům velké množství aktivit, kde se mohou realizovat a snaží se právě tímto způsobem **zmírnit rozdíly mezi dětmi ze sociálně slabších rodin**. Jak už jsem uvedla, v rámci průzkumu žáků druhého stupně 2. ZŠ Kolín, kde žáci měli za úkol vyplnit dotazník zaměřený především na jejich mimoškolní aktivitu, dospěla jsem k alarmujícímu faktu, že k trávení volného času se více jak 20% dětí staví velice negativně. A to především děti ze sociálně slabších rodin. I na základě odpovědí typu „Škoda času.“ Nebo „Zbytečně vyhozené peníze.“, jsem přesvědčená, že tento negativní přístup v dětech podněcuje především jejich rodiče.

Jak už jsem uvedla, názory těchto dětí na mimoškolní činnost jsou mnohdy opravdu až zarážející. V mnoha případech si myslím, že jsou to názory rodičů tlumočené přes jejich děti. Odpovědi typu: „**máma nechce**, „**nemám peníze**“, „**jsou to vyhozené peníze**“ nebo „**je to drahý**“ určitě děti nevymyslely samy, ale dle mého názoru to jsou

argumenty rodičů, proč nemohou chodit v odpoledních hodinách na různé kroužky či jinou zájmovou činnost. Na druhé straně odpovědi typu: „**nebaví mě to**“, „**dívám se na TV**“, „**zabírá to můj volný čas**“ nebo „**nechci**“ vypovídají zejména o nezájmu rodičů o aktivity svých dětí. Takže závěrem bych ráda dodala, pokud nebude zájem ze strany rodičů o činnost jejich dětí a snaha pomoci dětem začlenit se mezi jejich vrstevníky, tak snaha všech ostatních organizací je pouze jedním z mála kroků k začlenění dětí ze sociálně slabších rodin do školního kolektivu a do společnosti vůbec.

Je potřeba, aby si právě rodiče dětí ze sociálně slabšího prostředí uvědomili, že součinnost se školou, komunikace a zájem o volný čas dítěte je klíčovou záležitostí k jeho dalšímu rozvoji a uplatnění se ve společnosti.

Resumé

V první kapitole se práce zabývá **pojmem sociálně slabá rodina a systémem státních dávek sociální podpory**. Popisuje jakým způsobem a kdo má nárok na stání sociální podpory. Jakým způsobem je v České republice vypočítávána státní sociální podpora, životní a existenční minimum. Tyto údaje jsou důležité k tomu, abychom mohli posoudit, jaké finanční možnosti mají rodiče, aby jejich děti mohli smysluplně vyplňovat svůj volný čas, a jaké možnosti mají ve financování mimoškolních aktivit svých dětí.

V druhé kapitole se práce zabývá mírou migrace lidí za prací díky výstavě nadnárodních společností a to především na Kolínsku, kde trend této migrace nastartovala výstavba provozu **TPCA**. Jakým způsobem se tato nadnárodní společnost snaží začlenit do rozvoje Kolínska a jakým způsobem pomáhá rozvoji školství v tomto okrese a v neposlední řadě jaké možnosti nabízí svým zaměstnancům.

Ve třetí kapitole práce mapuje možnosti **mimoškolních aktivit** dětí na Kolínsku s ohledem na finanční situaci rodin. Ať už mimoškolní aktivity, které nabízejí samotné základní školy v Kolíně nebo sportovní kluby, ale také mimoškolní aktivity, které nabízejí alternativní organizace a kluby, které nabízejí dětem strávení volného času se svými vrstevníky. V neposlední řadě také snahu města Kolín a DDM v Kolíně na alternativu bezplatné možnosti trávení volného času dětí především ze sociálně slabších rodin a to formou bezplatného navštěvování klubu pro mládež, které se řídí určitými pravidly, které musí návštěvníci dodržovat.

Ve čtvrté části se práce zaměřuje především na práci **2 ZŠ Kolín**. Na její školní i mimoškolní aktivity, které nabízí především žákům navštěvující tuto školu. Jakým způsobem se snaží zabránit nevhodnému chování žáků a přimět její studenty k samostatnosti v rozhodování a uvědomění si sounáležitosti s ostatními studenty, zamezení šikany na školách, ať už z důvodu prosazení sebe sama nebo díky nevhodnému chování a v neposlední řadě také vyčleněním díky sociálním rozdílům. Zabývá se zde také alternativou školních uniforem a jejich negativními či pozitivními důsledky v integraci dětí ze sociálně slabších rodin. V poslední části této kapitoly se práce zabývá především přístupem dětí k trávení svého volného času a vztahem rodičů k mimoškolní aktivitě dětí.

Anotace

Práce se zabývá možností začleňování dětí ze sociálně slabších rodin a možnostem, jak tomuto způsobu vyčlenění pomáhají samotné školy, města, ale také velké nadnárodní společnosti.

Klíčová slova

Sociálně slabá rodina, mimoškolní aktivita, zájmová činnost, činnost školy.

Annotation

The work deals with the possibility of inclusion of children from socially disadvantaged families and how this method of exclusion will help schools themselves, the city, but also large multinationals

Keywords

Socially weak families, extracurricular activities, leisure activities, school activities.

Seznam použité literatury

1. **Zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky.
2. **Zákon č. 100/1988 Sb.**, O sociálním zabezpečení
3. **Zákon č. 114/1988 Sb.**, O působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení
4. **Zákon č. 582/1991 Sb.**, O organizaci a provádění sociálního zabezpečení
5. **Zákon č. 108/1995 Sb.**, O státní sociální podpoře.
6. **Zákon č. 110/2006 Sb.**, O životním a existenčním minimu
7. **Zákon č. 117/1995 Sb.**, O státní sociální podpoře
8. **Zákon č. 561/2004 Sb.**, O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.
9. **Zákon č. 111/2006 Sb.**, O Pomoci v hmotné nouzi
10. **Vyhláška č. 182/1991 Sb.**, Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí, kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.
11. **Vyhláška č. 74/2005 Sb.**, O zájmovém vzdělávání
12. Adele Faber, Elaine Mazlish., *Jak mluvit, aby nás teenageři poslouchali, jak naslouchat, aby nám teenageři rozuměli*, vydal: Computer Press, Praha 2007.
13. Čapek Robert, *Odměny a tresty ve školní praxi*, vydal: Grada, Praha 2008, 106 stran.
14. Hájek Bedřich a kolektiv., *Pedagogické ovlivňování volného času*, vydal: Portál, Praha 2008, 240 stran.
15. Helus Zdeněk., *sociální psychologie pro pedagogy*, vydal: Grada, Praha 2006, 280 stran
16. Pávková Jiřina a kolektiv., *Pedagogika volného času*, vydal: Portál s.r.o., Praha 2005, 224 strany stran.
17. Punch Keith F., *Úspěšný návrh výzkumu*, vydal Portál, Praha 2008, 232 stran
18. Vacek Pavel., *Rozvoj morálního vědomí žáků.*, vydal Portál, Praha 2008.
19. <http://vdb.czso.cz/vdb/index.jsp>
20. http://www.mpsv.cz/files/clanky/4353/studie_martinovsky.pdf
21. <http://www.benefit.cz/>
22. Tiskové zprávy TPCA Kolín – Matěj Matolín.
23. Grantový program „Partnerství pro Kolínsko“
24. Výroční zpráva o činnosti základní školy Kolín II, Kmochova 943m za školní rok 2007/2008 dle zákona č. 561/2004 Sb., §10, odstavec 3 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a dle vyhlášky č. 15/2005 Sb., §7, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.
25. Průzkum mezi žáky II. stupně 2. ZŠ Kolín – dotazník – Příloha č. 1

Příloha č. 1

Dotazník – II. Stupeň 2 ZŠ Kolín

Místo narození:

Rok narození:

Do Kolína jsem se přistěhoval(a) ano ne kdy .....

Žiji s oběma rodiči s matkou s otcem

Počet sourozenců: .....

Zaměstnání rodičů:

Otec.....

Matka.....

Bydlím

V rodinném domě v bytě 1+1 v bytě 2+1 v bytě 3+1

v bytě 4+1 a větší

Mám vlastní pokoj

ano

ne Pokoj mám společný se sourozenci

Mám k dispozici vlastní počítač s připojením na internet, na kterém si mohu zpracovávat domácí úkoly:

Ano Ne

Dostávám kapesné

Ano Kolik? .....

Ne

Chodím na oběd do školní jídelny:

Ano

Ne Proč?

.....

Mimoškolní aktivity:

Kroužky v rámci školy:

Ano   Jaké:

.....

Ne   Proč?:

.....

Kroužky mimo školu:

Ano   Jaké:

.....

Ne   Proč?:

.....